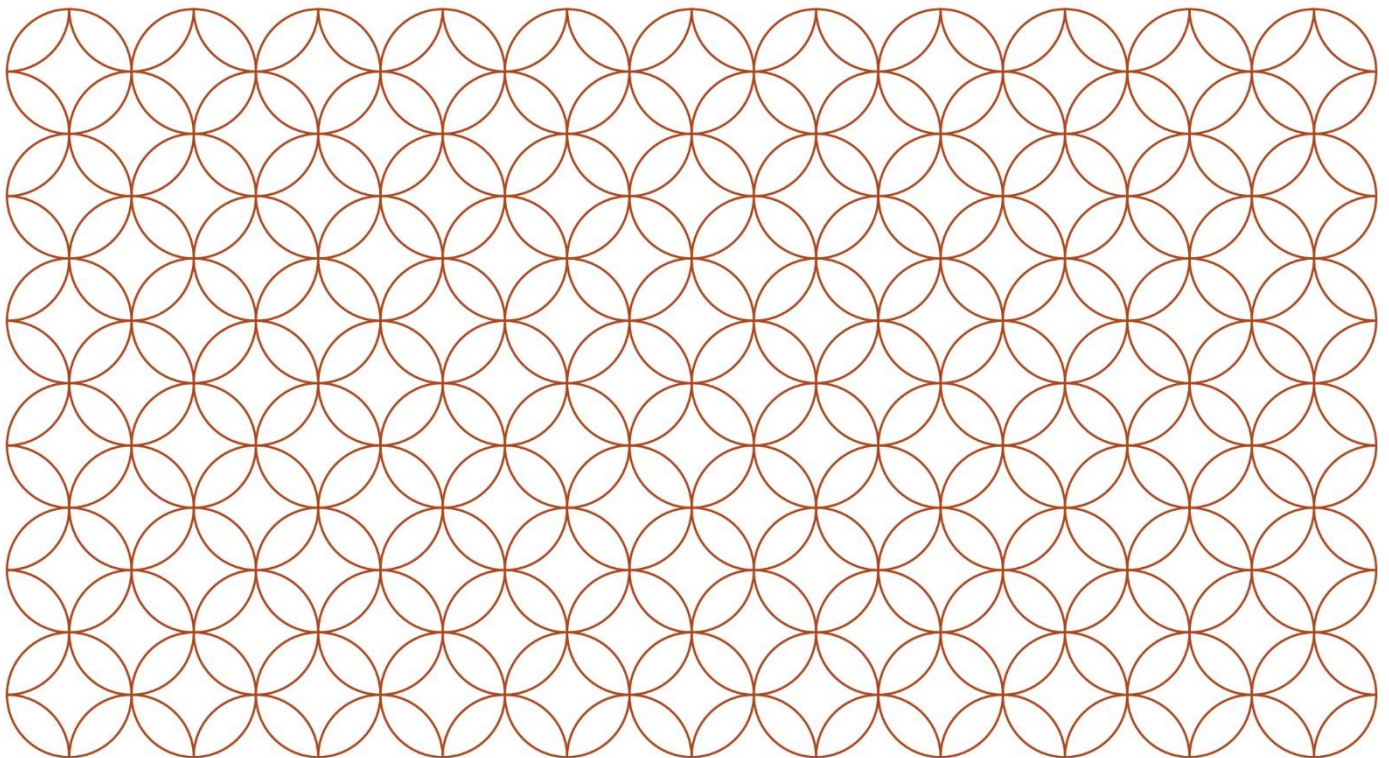

Covid-19-pandemins påverkan på skolväsendet

Delredovisning 3 – Tema kommunal vuxenutbildning

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri
PDF från Skolverkets webbplats:

www.skolverket.se/publikationer

Dokumentdatum: 2021-06-11

Diarienummer: 2020:1056

Skolverket, Stockholm 2021

Innehåll

Sammanfattning	4
1. Inledning	6
En skolform med ett brett uppdrag och flera delar	6
Rekommendationer, förordnings- och lagändringar inom komvux med anledning av pandemin.....	7
Tidigare studier	8
Fokusområden	10
Genomförande	11
2. Resultat	11
Statistisk uppföljning av komvux våren 2020	12
Huvudmännens bild av situationen i komvux.....	13
3. Slutsatser	31
Tillgång till och efterfrågan på utbildning	31
Kvalitet i utbildningen	32
Skolans uppdrag att kompensera för skillnader i elevernas förutsättningar	33
Bilaga 1 Metod	35
Bilaga 2 Statistik om våren 2020 i komvux	38
Referenser	50

Sammanfattning

Den här rapporten ingår i en delredovisning av Skolverkets uppdrag att följa upp konsekvenserna av covid-19-pandemin för utbildningen inom skolväsendet och fokuserar på kommunal vuxenutbildning (komvux).

Skolverket har genomfört en intervjuundersökning bland ett urval av huvudmän för komvux. Vi har även bearbetat nationell statistik avseende våren 2020. Intervjuerna ger *inte* en fullt ut generaliserbar bild av hur situationen ser ut nationellt, men de kan ge indikationer på hur pandemin har påverkat komvux i stort. Studien syftar även till att ge ett större kunskapsunderlag för kommande enkätstudier som kommer att ge en mer generell bild av konsekvenserna av pandemin för komvux.

De övergripande resultaten är följande:

- **Söktrycket är oförändrat eller ökar.** Söktrycket för komvux samtliga skolformsdelar ser ut att vara oförändrat eller öka, enligt huvudmännen. Inom komvux på gymnasial nivå handlar det om en relativt tydlig ökning. En majoritet av huvudmännen uppger att de har möjlighet att bereda platser men vissa ser utmaningar vad gäller platser till yrkeskurser.
- **Undervisningssätt varierar beroende på elevgrupp.** Undervisningen har huvudsakligen bedrivits som fjärrundervisning (digital undervisning i realtid), eller som en kombination av fjärrundervisning och undervisning i mindre grupper i skolans lokaler. Fjärrundervisningen har främst gällt komvux på gymnasial nivå och då andra kurser än yrkeskurser. Det är även här som huvudmännen bedömer att distansutbildningen fungerar bäst.
- **Svårigheter med distans.** Distansutbildningen har bland annat inneburit svårigheter för elever som är studieovana, är digitalt ovana eller har bristfällig teknisk utrustning hemma. Distansutbildningen har också påverkat relationsbyggandet mellan lärare och elever och lärarens tillit till elevernas prestationer.
- **Distans har öppnat nya möjligheter.** Distansutbildningen har inneburit ett digitalt utvecklingskliv, vilket medfört ökad digital kompetens och nya arbetssätt. Det innebär bland annat mer inspelat material som går att ta del av flera gånger, vilket i sin tur skapat mer flexibilitet för eleverna.
- **Svenska för invandrare (sfi) särskilt drabbat.** Det är tydligt att elever på framför allt studieväg 1 inom sfi påverkats negativt av distansutbildningen. Många lyfter att progressionen går långsammare och hänvisar bland annat till elevers digitala ovana och bristande tekniska utrustning. Vissa av huvudmännen har heller inte kunnat erbjuda de undervisningstimmar som eleverna har rätt till.
- **Positiv och negativ påverkan på möjligheten att ge stöd.** Flera huvudmän uppger att stödet utanför undervisningen blivit mer enskilt och

individ Anpassat. Men när det gäller extra Anpassningar i undervisningen är dessa svårare att genomföra på distans och Anpassningarna tycks bli mer generella.

- **Elever inom särskild utbildning har ofta fått undervisning i lokalerna.** Viss distansutbildning har dock förekommit. När inget av detta har fungerat har vissa huvudmän pausat hela utbildningen och enskilda elever har gjort studieuppehåll.
- **Flera genomför arbetsplatsförlagt lärande (apl).** De flesta huvudmän verkar ha kunnat anordna apl-platser men vissa upplever samtidigt utmaningar och väljer att skjuta den på framtiden eller hitta andra lösningar.
- **Variation i närvaro och studieavbrott.** Närvaron har påverkats negativt inom framför allt sfi och komvux som särskild utbildning, enligt de intervjuade huvudmännen. För de andra skolformsdelarna är närvaron i huvudsak oförändrad. När det gäller studieavbrott är de i huvudsak oförändrade inom samtliga delar. Störst ökning av avbrott tycks ha skett inom sfi.
- **De flesta kan erbjuda prövning.** Även om de flesta huvudmän tycks kunna genomföra prövning beskriver vissa att de har begränsat prövningen på olika sätt. Flera huvudmän uppger även att de ser en ökad efterfrågan på prövning.
- **Få förändringar syns på nationell nivå i statistiken under våren 2020.** Det är ännu svårt att se konsekvenser av pandemin i den officiella statistiken eftersom enbart våren 2020 finns tillgänglig. Den tydligaste förändringen handlar om att fler elever fortsätter sina kurser från våren 2020 till hösten 2020, jämfört med motsvarande period 2019.

1. Inledning

Den kommunala vuxenutbildningen (komvux) har sedan pandemins inträde i mars 2020 fått ställa om till att i huvudsak bedriva all utbildning på distans.¹ Samtidigt har pandemin inneburit att många arbetstagare i samhället har blivit uppsagda eller permitterade och behoven av utbildning inom komvux kan förväntas öka. Komvux har ett brett uppdrag och innehåller flera olika skolformsdelar. Inom flera av dessa delar finns en vana av att bedriva distansutbildning² och att anpassa sitt utbud utifrån samhällsutvecklingen. Men få har erfarenhet av att bedriva distansutbildning i den omfattning som covid-19-pandemin har krävt.

Den här rapporten omfattar den del av regeringsuppdraget om konsekvenser av pandemin som gäller komvux. I rapporten presenteras inledningsvis ett kortare avsnitt som summerar komvux uppdrag. Därefter följer ett avsnitt om resultat från tidigare studier om pandemins konsekvenser för komvux, sedan sammanfattas hur det formella regelverket har anpassats till situationen och hur studien har genomförts. I kapitel 2 presenteras resultaten från en intervjuundersökning med ett urval av huvudmän för komvux där respondenter tillfrågats om aktuella utmaningar och nya erfarenheter inom komvux under pandemin. Resultatdelen innehåller även nationell statistik avseende våren 2020 i förhållande till motsvarande period tidigare år. I kapitel 3 presenteras rapportens slutsatser.

En skolform med ett brett uppdrag och flera delar

Enlig skollagen är målen för komvux att

- vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande
- vuxna ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling
- ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning
- utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet.

¹ I denna rapport används i huvudsak begreppet distansutbildning eftersom det är ett etablerat begrepp inom komvux. I vissa fall kan specifika delar inom distansutbildningen avses, som till exempel till fjärrundervisning och då används dessa begrepp i stället. I beskrivningen av tidigare studier används de begrepp som de aktuella studierna använder.

² Statistiken för 2019 visade att 30 respektive 14 procent av det totala antalet kursdeltagare på gymnasial respektive på grundläggande nivå då läste på distans, se Skolverket (2020). *PM – Distansundervisning i den kommunala vuxenutbildningen 2019*.

Utgångspunkten för en enskild elevs utbildning ska vara elevens behov och förutsättningar.³

Inom komvux finns fem skolformsdelar:

1. **Kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå.** Syftar till att ge vuxna sådana kunskaper som de behöver för att delta i samhälls- och arbetslivet. Den syftar också till att möjliggöra fortsatta studier.
2. **Kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.**⁴ Syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen i gymnasieskolan ska ge.
3. **Kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå.** Syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen i grundsärskolan ska ge.
4. **Kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå.**⁵ Syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen på nationella program i gymnasiesärskolan ska ge.
5. **Kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare.** Syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket och att ge dem som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter möjlighet att förvärva sådana färdigheter.⁶

Rekommendationer, förordnings- och lagändringar inom komvux med anledning av pandemin

Komvux omfattas av Folkhälsomyndighetens allmänna råd som gäller för arbetsplatser, vilket innebär att alla som har möjlighet uppmanas att arbeta hemifrån. Folkhälsomyndigheten har även tagit fram allmänna råd om utbildningar för vuxna som anger att komvux bör erbjuda distansundervisning när det är möjligt och när verksamhetsansvarig bedömer att det är lämpligt utifrån elevernas behov.⁷ Praktiska moment i kurser, prov eller andra liknande moment som inte kan genomföras digitalt kan innebära särskilda utmaningar avseende risk för smittspridning. Detta gäller även apl. Vad som i varje enskilt fall är ett lämpligt sätt att följa de allmänna råden är upp till huvudmännen för komvux. Huvudmännen är dock skyldiga att säkerställa att lämpliga åtgärder för att undvika smittspridning av covid-19 vidtas. Det är särskilt viktigt att ta hänsyn till personer i riskgrupper.⁸

³ 20 kap. 2 § skollagen (2010:800).

⁴ I denna rapport uppdelad på yrkeskurser och andra kurser än yrkeskurser.

⁵ I denna rapport hopslaget med särskild utbildning på grundläggande nivå och benämns alltså som enbart komvux som särskild utbildning.

⁶ 20 kap. 4 § skollagen.

⁷ Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:12) om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 m.m. Allmänna råd om utbildningar för vuxna tillkom genom HSLF-FS 2020:80 i december 2020.

⁸ Folkhälsomyndighetens webbsida, Information om covid-19 till lärosäten och andra anordnare av utbildning för vuxna, <https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/verksamheter/larosaten-och-annan-hogre-utbildning/> hämtad 2021-03-25.

Tidigare studier

Skolverket har vid två tillfällen under 2020 följt upp lägesbilden inom komvux.⁹ Den första uppföljningen gjordes i maj 2020 och den senare i oktober samma år. Syftet med uppföljningarna var att ge nulägesbilder av komvux utifrån olika områden som till exempel söktryck, studieavbrott, distansutbildningens omfattning, möjligheten att tillgodose elevers behov av stöd, genomföra apl och provning.

I och med att det funnits ett behov av att kontinuerligt och snabbt följa upp pandemins konsekvenser för skolan, har de flesta av Skolverkets tidigare studier med anknytning till pandemin genomförts med en begränsad tid för planering, genomförande och analys. Vissa av studierna baseras även på ett begränsat urval av respondenter. Av den anledningen bör resultaten från tidigare uppföljningar tolkas med viss försiktighet och ses som vad de är – lägesbilder vid den tidpunkt då studierna genomfördes.

Vidare har Skolinspektionen så sent som under våren 2021 gjort en intervjuundersökning om fjärr- och distansundervisning i komvux. Nedan följer en sammanfattning av resultaten från några relevanta studier som behandlar komvux.

Graden av distansundervisning har varierat inom skolformsdelarna

I lägesbilderna ger de intervjuade huvudmännen en varierad bild av situationen utifrån olika skolformsdelar inom komvux och lokala förutsättningar. Lägesbilderna har till exempel indikerat att undervisning har bedrivits på distans i stor omfattning. Graden av distansundervisning verkar dock ha varierat inom de olika skolformsdelarna inom komvux. Inom komvux som särskild utbildning har distansundervisning till exempel inte bedrivits i någon större utsträckning. Även om de flesta huvudmän i studien som har ställt om till mer distansundervisning uppger att omställningen i huvudsak har fungerat bra, upplever de också utmaningar. De huvudmän som beskriver utmaningar nämner bland annat dålig tillgång till digitala verktyg och bristande internetuppkoppling i hemmet har varit begränsande för sfi-elever, särskilt på studieväg 1 och 2.¹⁰

Ökat söktryck till vissa delar av komvux

Lägesbilden från oktober 2020 indikerar också att huvudmännen upplever ett ökat söktryck inom vissa utbildningar och skolformsdelar. Det gäller framför allt komvux på gymnasial nivå och i synnerhet yrkesutbildning. Huvudmän ger en

---

⁹ Lägesbild av situationen i komvux med anledning av covid-19-pandemin INSAMLING VECKA 41–42 (Dnr) 2020:1398. Uppföljningen bygger på telefonintervjuer. Totalt 40 huvudmän för komvux kontaktades för intervjuer i början på oktober. Intervjuer genomfördes med 35 huvudmän. Coronapandemins påverkan på vuxenutbildningen INSAMLING MAJ 2020 (Dnr) 2020:854. Uppföljningen bygger på 13 intervjuer med huvudmän för komvux. Intervjuerna kompletterades med inspel från några av Skolverkets regionala dialoger om komvux som genomfördes som webbdialoger under pandemin.

¹⁰ Inom sfi finns det tre studievägar. Studieväg 1 riktar sig till elever som har kort eller ingen skolbakgrund medan studieväg 2 riktar sig till elever vars skolbakgrund är mindre omfattande än motsvarande svensk gymnasieskola. Studieväg 3 vänder sig till de elever vars skolbakgrund motsvarar svensk gymnasieskola eller som har deltagit i högskolestudier.

varierad bild av hur pandemin har påverkat antagningen. Det ser olika ut såväl mellan olika utbildningar inom komvux som mellan kurser. Några huvudmän berättar att de inom vissa utbildningar har haft fler sökande under hösten än de har platser. Det gäller främst olika yrkeskurser.

För- och nackdelar med distansutbildning

Flera huvudmän berättar i uppföljningarna att det är svårare att tillgodose elevers behov av stöd när undervisningen sker på distans. Några tycker dock att den har skapat möjligheter för ökat lärarstöd till elever och att den har gjort det enklare att uppmärksamma och ge stöd till elever.

Några huvudmän har lyft att närvaron har gått ned bland studiesvaga elever, framför allt inom sfi och särskild utbildning. Men det finns också exempel i uppföljningarna på att övergången till distansundervisning har lett till en ökad närvaro.

Utmaningar med att anordna apl

Företag och organisationer som tidigare tagit emot elever på apl har inte kunnat ta emot eleverna på arbetsplatser i samma omfattning som innan pandemin. Vilka yrkeskurser som har påverkats och i vilken omfattning apl har utgått har varierat mellan huvudmän. Där det har varit svårt att anordna apl-platser har huvudmän i vissa fall behövt skjuta apl på framtiden.

Lägesbilden från hösten 2020 visar även att lärlingsutbildningen påverkades i låg utsträckning och en majoritet av huvudmännen menade att praktiska moment påverkades i mycket låg utsträckning eller inte alls.

Personal bedömer pandemins påverkan olika

Skolverket genomförde också en enkätundersökning riktad till personal inom skolväsendet om deras uppfattningar om pandemins påverkan under våren 2021, samt syn på hur denna påverkan kan hanteras.¹¹

Enkätundersökningen indikerar att pandemins påverkan upplevs olika, i viss mån utifrån den svarandes yrkesroll samt i vilken skolform och var i landet de arbetar. De områden som enligt de svarande påverkades mest var möjligheterna för eleverna att genomföra apl samt förutsättningarna för att personalen själva ska få en god arbetsmiljö och för att genomföra sina arbetsuppgifter.

Farhågor för utbildningstapp

En majoritet av dem som besvarat Skolverkets enkät beskriver farhågor för ett utbildningstapp. Inom komvux handlar det främst om där det finns lite tid att ta igen undervisning. Många anger även en påverkan kopplat till att undervisningens kvalitet blir lidande av fjärr- eller distansundervisning. Merparten av de svarande

---

¹¹ Enkätundersökning bland personal i skolväsendet om covid-19 pandemins påverkan, JANUARI-FEBRUARI 2021 (Dnr) 2020:2030. Enkätundersökningen publicerades som ett öppet frågeformulär på Skolverkets webbplats. Detta innebär att de som svarade själva tog initiativ till att besvara enkäten. Resultatet representerar därför endast de som har besvarat enkäten och kan inte generaliseras till all personal i skolväsendet.

ser samtidigt förutsättningar för att bedriva fjärr- eller distansundervisning som ganska eller mycket goda.

Många elever uppger att de saknar närundervisningen

Skolinspektionen har under våren 2021 intervjuat bland annat elever inom komvux. I rapporten konstaterar myndigheten att mycket har fungerat väl på de granskade skolorna.¹² Granskning visar bland annat att eleverna ser flera fördelar med undervisningen på distans. Cirka 85 procent av de intervjuade eleverna uppger att de får det stöd de behöver för att klara av studierna. Av intervjuerna framgår dock att många elever saknar närundervisningen och att de anser att de lär sig mer när undervisningen sker i skolans lokaler. Eleverna pekar framför allt på att de saknar möjligheten att öva och praktisera sina kunskaper. I detta avseende utgör elever inom sfi som önskar större möjligheter att öva på att tala svenska en betydande del. Vidare anger cirka 40 procent av de intervjuade eleverna att det egna måendet påverkats i ganska eller mycket stor utsträckning av att undervisningen bedrivs på distans. Tråkigt, ensamt, stressande, mer ansvar och mindre motivation är beskrivningar som förekommer bland elevintervjuerna.¹³

Skolinspektionen har även ett pågående regeringsuppdrag som bland annat handlar om att se över covid-19-pandemins konsekvenser för elevers förutsättningar att nå målen. Detta regeringsuppdrag ska redovisas i december 2021.¹⁴

Fokusområden

De frågeområden som ingår i intervjuundersökningen bygger dels på erfarenheter från tidigare studier om vilka utmaningar som förekommer inom komvux under pandemin, dels på samråd med relevanta aktörer. Tillsammans resulterade det i följande frågeområden som har undersökts vidare i denna studie:

- söktryck och antagning
- närvaro
- studieavbrott
- utbildningens omfattning och genomförande
- stöd och extra anpassningar
- komvux som särskild utbildning
- svenska för invandrare

---

¹² Skolinspektionen har under vecka 6 till vecka 13 2021 genomfört en så kallad distansinspektion av komvux, exklusive komvux som särskild utbildning. Totalt 54 anordnare ingår i undersökningen. Intervjuer har genomförts med 54 rektorer/verksamhetschefer och 153 elever. Urvalet syftar till att fånga en variation av verksamheter och utbildningar i landet. Resultatet är dock inte generaliserbart. Ungefär hälften av distansinspektionerna avser komvux som sfi och elever som i många fall har en kort studiebakgrund.

¹³ Skolinspektionen (2021) Fjärr-och distansundervisning vid kommunal vuxenutbildning. Iakttagelser baserade på intervjuer med rektorer och elever från 54 verksamheter under covid-19-pandemin.

¹⁴ Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Statens skolinspektion, beslut 20-12-17.

- arbetsplatsförlagt lärande
- prövning

Genomförande

Resultaten i denna rapport bygger på tre delar:

- **Intervjuer med huvudmän**
Resultaten i kapitlet bygger i huvudsak på en intervjuundersökning med huvudmän (kommuner) som genomfördes i februari 2021. Intervjuundersökningen riktades till ett strategiskt urval av 40 huvudmän för komvux, vilket motsvarar cirka 15 procent av alla huvudmän för komvux. Urvalet bygger på en tanke om variation gällande kommunens storlek, geografiskt läge, utbildning i egen regi och på entreprenad samt att huvudmannen har elever inom alla skolformsdelar. Totalt 37 huvudmän deltog vilket innebär en svarsfrekvens på 93 procent. Eftersom urvalet är relativt begränsat kan dock resultaten inte generaliseras till samtliga huvudmän för komvux. Syftet med studien är tudelat. Syftet är dels att med kvalitativa, utforskande frågor undersöka delar inom komvux som tidigare inte har belysts i någon större utsträckning. Dels är syftet att ge en uppdaterad lägesbild av situationen i komvux med mer kvantitativa frågor som tidigare har använts i Skolverkets studier av komvux. Utifrån dessa syften och med den givna tidsramen har 40 huvudmän bedömts vara ett rimligt urval för att både ha möjlighet att ställa alla frågor och ställa följdfrågor för att få en fördjupad förståelse. Huvudmännen fick intervjufrågorna utskickade på förhand och uppmanades att svara för både utbildning i egen regi och på entreprenad. En mer ingående beskrivning av genomförandet av intervjustudien finns i bilaga 1.
- **Samråd**
Inför intervjuundersökningen genomfördes samråd med ett antal relevanta aktörer för att få bidrag till lämpliga frågor. Då samråden endast var av konsulterande karaktär redovisas de inte i rapporten. Vilka aktörer som samrått med redovisas i bilaga 1.
- **Statistik**
En registerbaserad uppföljning av utvecklingen inom komvux avseende våren 2020 i förhållande till motsvarande period tidigare år har genomförts.

2. Resultat

Nedan presenteras studiens resultat. Resultaten bygger dels på den statistiska uppföljningen av komvux våren 2020, dels på en redogörelse av de intervjuade

huvudmännens bild av situationen i komvux under hösten 2020 fram till februari 2021.

Statistisk uppföljning av komvux våren 2020

Syftet med den registerbaserade uppföljningen är bland annat att belysa hur studiestarter, resultat och avbrott förändrades under våren 2020 jämfört med motsvarande period tidigare år. Sammanställningen bygger på deskriptiv statistik¹⁵ vilket innebär att det inte är möjligt att fastställa om identifierade förändringar är en effekt av pandemin eller om andra omständigheter ligger bakom. Motsvarande uppgifter för hösten 2020 saknas ännu. Uppföljningen redovisas i sin helhet i bilaga 2. Sammanfattningsvis visar uppföljningen att:

- **Andelen elever inom komvux på gymnasial nivå ökar något.** Jämfört med våren 2019 var elevantalet i komvux våren 2020 i stort sett oförändrat och ökade endast med 0,6 procent. Andelen elever som läste på gymnasial nivå ökade samtidigt som andelen elever inom sfi minskade. Denna förändring var dock en fortsättning på en tidigare trend.
- **Flera fortsatte sina kurser in på hösten, framför allt inom sfi.** Andelen kurser som fortsätter in på hösten ökade våren 2020 i samtliga skolformsdelar jämfört med våren 2019. Det är dock en marginell skillnad med undantag för studieväg 1 och studieväg 2 i sfi där andelen som fortsatte ökade med 6 procentenheter, vilket tyder på att elevernas genomsnittliga studietid har förlängts.
- **Något färre kursstarter i april 2020.** På grundläggande och gymnasial nivå förändrades kursstarternas fördelning över våren i ganska liten utsträckning jämfört med våren 2019. Det skedde dock en mindre förskjutning med färre kursstarter i april och något fler i juni. Kursstarternas fördelning över våren har inom sfi förändrats något mer än för de andra skolformsdelarna. En lägre andel av kursstarterna skedde efter mars jämfört med våren 2019.
- **Kursavbrott både minskade och ökade inom olika skolformsdelar.** Inom grundläggande och gymnasial nivå har andelen avbrott under våren 2020 minskat. Inom sfi visar statistiken tvärtom att avbrotten ökat under våren 2020 jämfört med motsvarande period tidigare år.
- **Ingen påverkan på betyg.** Betygsfördelningen inom de olika skolformsdelarna inom komvux förändrades inte tydligt mellan våren 2019 och 2020. Det finns alltså inga indikationer i den deskriptiva statistiken på att pandemin skulle ha haft någon större inverkan på betygen under våren 2020.

---

¹⁵ På grund av att statistik enbart samlas in under hösten från komvux som särskild utbildning innehåller denna rapport ingen statistikuppföljning om denna skolformsdel.

Huvudmännens bild av situationen i komvux

Nedan redovisas huvudmännens bild av situationen inom komvux utifrån de områden som ingått i intervjuundersökningen. Svaren avser i huvudsak tidsperioden augusti 2020 fram till intervjutillfället i februari 2021.¹⁶¹⁷

Söktryck och antagning

Frågor om söktryck och i vilken mån huvudmännen kan bereda platser i komvux, är särskilt intressanta eftersom efterfrågan kan förväntas öka på grund av pandemins påverkan på arbetsmarknaden. Dessutom saknas det uppgifter i den officiella statistiken gällande söktryck.

Söktrycket ökar främst inom komvux på gymnasial nivå

Huvudmännen uppger att söktrycket har ökat mest till komvux på gymnasial nivå under den aktuella perioden. Cirka 80 procent uppger ett ökat söktryck när det gäller yrkeskurser på gymnasial nivå. För andra kurser än yrkeskurser är siffran 65 procent.

När det gäller komvux som särskild utbildning och sfi uppger huvudmännen att söktrycket i huvudsak är oförändrat. När det gäller sfi är det dock en större andel än för särskild utbildning som uppger att söktrycket har ökat.

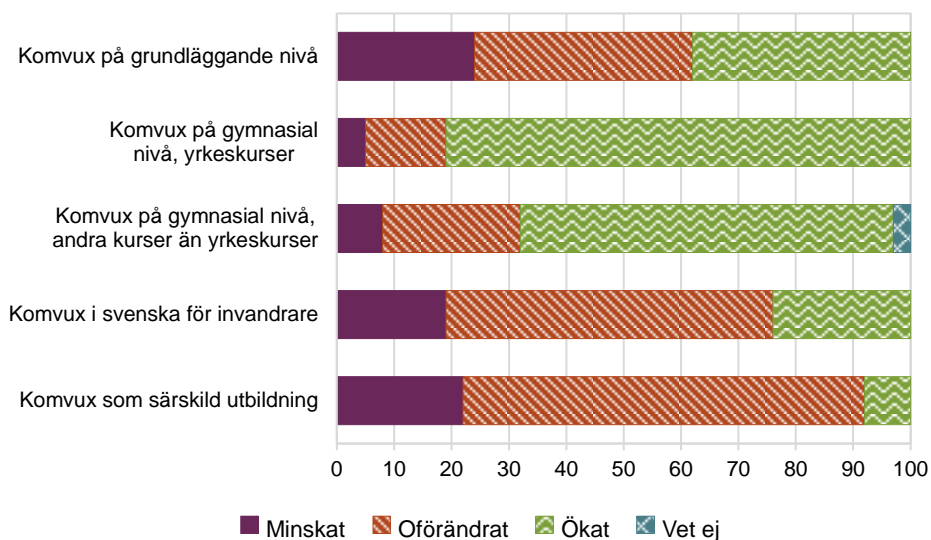
Få huvudmän uppger att de har ett lägre söktryck under den aktuella perioden jämfört med motsvarande period ett år tidigare. De skolformsdelar till vilka störst andel huvudmän uppger att de ser ett minskat söktryck är komvux på grundläggande nivå, komvux som särskild utbildning och sfi. Detta illustreras i diagram 1 nedan.

---

¹⁶ Anledningen till den perioden inte omfattar hela pandemin är att få en jämförbarhet med de tidigare studierna som genomförts.

¹⁷ Anledningen till att andelar redovisas i denna studie är att en relativt stor del, cirka 15 procent, av det totala antalet huvudmän täcks av undersökningen. Undersökningen har därutöver haft flera frågor med fasta svarsalternativ. Resultaten bör dock ändå tolkas med viss försiktighet. Eftersom antalet svarande som mest uppgår till 37 respondenter avrundas procentsatserna i texten till närmsta fem-eller tiotal.

Diagram 1. Fråga: Hur har söktrycket förändrats under hösten fram till nu jämfört med motsvarande period ett år tidigare? Staplarna visar andelar med antal inom parentes.

n = 37

Ökat söktryck handlar främst om behörighetsgivande kurser och yrkeskurser

Vi har även frågat huvudmännen om vilka specifika kurser ökningen handlar om. När det gäller komvux på gymnasial nivå, där söktrycket bedöms ha ökat mest, uppger flera av de intervjuade huvudmännen kurser inom vård- och omsorgsutbildning. Någon framhåller att bland annat äldreomsorgslyftet har bidragit till den ökningen. I övrigt är det olika yrkesutbildningar som sägs bidra till ett ökat söktryck till yrkeskurser.

Vidare lyfter många av huvudmännen att ökningen inom gymnasial nivå handlar om kurser som behövs för att kunna läsa vidare på högskola och universitet. Flera nämner att det handlar om kurser i svenska eller svenska som andraspråk, matematik och engelska. Någon huvudman framhåller dock att det har varit en trend de senaste åren men att man sett ett extra stort tryck under den senaste antagningen.

Även i de fall ökningen gäller kurser inom komvux på grundläggande nivå handlar den, enligt flera huvudmän, om svenska eller svenska som andraspråk, matematik och engelska. Några huvudmän understryker att en stor del av ökningen består av svenska som andraspråk.

När det gäller ett ökat söktryck inom sfi framkommer att en del handlar om elever som på grund av sjukfrånvaro eller svårigheter med distansutbildning skrivs ut och sedan söker igen. Att dessa elever inte går vidare i sin utbildning kan enligt flera huvudmän också vara en orsak till att vissa ser ett minskat söktryck till komvux på grundläggande nivå.

En majoritet av huvudmännen uppger att de kan bereda platser

De huvudmän som upplever ett ökat söktryck har fått svara på i vilken utsträckning de har möjlighet att bereda platser.¹⁸ En majoritet av de intervjuade huvudmännen uppger att de kan erbjuda platser inom samtliga skolformsdelar. Inom yrkeskurser på gymnasial nivå upplever huvudmännen att de i minst utsträckning har möjlighet att bereda platser. Här kan påminnas om att det inte finns någon rätt för elever att ta del av yrkesutbildning på gymnasial nivå på samma sätt som när det gäller utbildning inom till exempel komvux på grundläggande nivå.

När det gäller vilka yrkeskurser det är svårt att bereda platser till och varför, lyfter några huvudmän även här att det handlar om kurser inom vård- och omsorgsutbildning. Kurser inom restaurang och inom buss- och yrkesförarutbildningen pekas också ut. Orsaker som anges är att arbetsmarknaden inom dessa områden är negativt påverkad av pandemin vilket försvårar tillgången till apl (mer om detta i avsnittet *Arbetsplatsförlagt lärande*) samt att man inte har möjlighet att ta in alla elever på plats i skolan. En huvudman nämner också att eftersom yrkeskurserna ofta bygger på ett samarbete över kommungränser och med andra utbildningsanordnare, har en del kursstarter skjutits fram eller inte kunnat starta alls på grund av till exempel avrådan från att resa i kollektivtrafiken. Samma huvudman menar också att kommunen bedömt det för kostsamt att starta upp egna yrkesutbildningar för relativt små grupper.

Vidare anger de intervjuade huvudmännen att de i störst utsträckning kan bereda platser på andra kurser än yrkeskurser inom komvux på gymnasial nivå, samt inom komvux på grundläggande nivå.

Sammanfattningsvis visar resultatet att söktrycket till komvux ser ut att vara oförändrat eller öka. Inom komvux på gymnasial nivå handlar det dock om en relativt tydlig ökning. En stor del av ökningen verkar handla om yrkeskurser och behörighetsgivande kurser. De flesta av huvudmännen uppger också att de har möjlighet att bereda platser vid ett ökat söktryck. En inte obetydlig andel, uppger dock att de har svårigheter med att bereda platser till yrkeskurser.

Utbildningens omfattning och genomförande

I intervjuerna har vi också frågat huvudmännen hur komvux *i huvudsak* har bedrivit utbildning under hösten fram till intervjutillfället i februari.

Huvudmännen har alltså fått välja *ett svar* bland flera fasta svarsalternativ. Detta illustreras i diagram 2.¹⁹

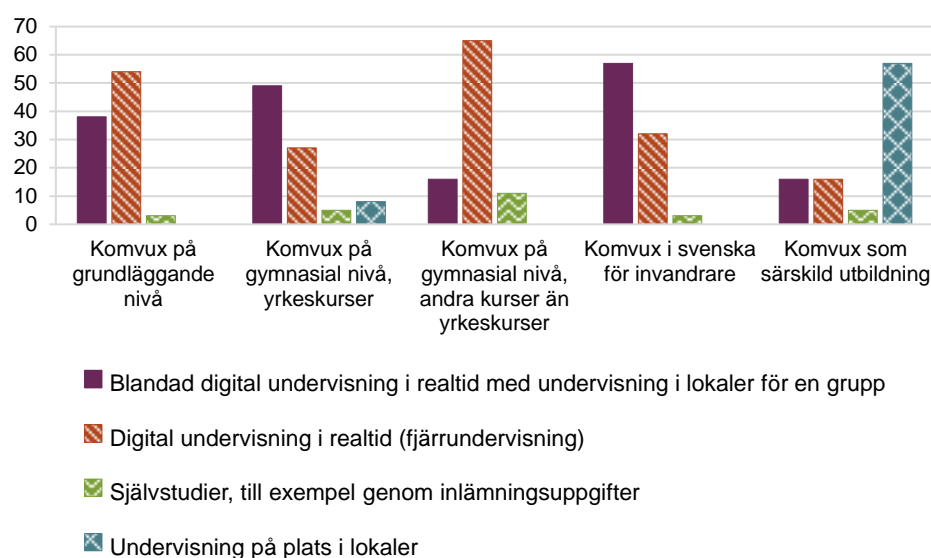
¹⁸ Det kan upplevas svårt för huvudmännen att besvara samma fråga för de olika skolformsdelarna i komvux och med samma svarsskala i och med att huvudmannen är skyldig att erbjuda delar av eller hela skolformsdelar, till exempel utbildning på grundläggande nivå. Svaren tolkas därför med viss försiktighet. Syftet med frågan är att få en övergripande bild av hur huvudmännen upplever att de kan bemöta ett ökat söktryck.

¹⁹ Det är rimligt att anta att flera av alternativen i praktiken kombineras. Syftet med frågan är dock att få en uppfattning om hur utbildningen till största del har bedrivits inom respektive skolformsdel. Det har också funnits en möjlighet att kommentera svaret efteråt.

Olika sätt att bedriva utbildning inom de olika skolformsdelarna

Utbildningen har enligt de intervjuade huvudmännen i huvudsak bedrivits digitalt. Antingen genom digital undervisning i realtid, vilket är det vanligaste inom komvux på gymnasial nivå, andra kurser än yrkeskurser och inom grundläggande nivå, eller genom en kombination av digital undervisning i realtid och undervisning i lokaler för en mindre grupp. Det senare alternativet är vanligast förekommande inom sfi och inom yrkeskurser. Komvux som särskild utbildning avviker något från mönstret ovan och har i stället till övervägande del bedrivit undervisning på plats i skolans lokaler.

Diagram 2. Fråga: På vilket sätt har ni främst bedrivit utbildning under hösten fram till nu? (Ett svarsalternativ per verksamhet). Staplarna visar andel och antal i parentes.

Komvux på grundläggande nivå n = 35, komvux på gymnasial nivå, yrkeskurser n = 33, komvux på gymnasial nivå, andra kurser än yrkeskurser n = 34, komvux i svenska för invandrare n = 34, komvux som särskild utbildning n = 35.

Prov, praktiska moment, introduktion och vissa elevgrupper har prioriterats i lokalerna

Elever inom komvux som särskild utbildning har i huvudsak prioriterats när det gäller undervisning i lokalerna. Dessutom har elever inom sfi, beroende på vilka förutsättningar de har, elever inom grundläggande nivå och elever inom yrkesutbildningarna prioriterats.

Elever som börjat läsa vid komvux för första gången och som kan behöva en introduktion och administrativ information som inloggningsuppgifter eller ta emot teknisk utrustning, har också prioriterats i lokalerna. Även elever som har behov av stöd har fått komma till lokalerna när lärare bedömt att eleven behövt det för sin kunskapsutveckling.

Prov och examinationer nämns också som någonting som genomförs i lokalerna. Ett par exempel där elever filmar sin studieplats hemma under pågående prov i matematik, framkommer dock.

Flera huvudmän beskriver att de har begränsat antalet personer som tillåts vistas i lokalerna till maximalt åtta personer i varje klassrum. Vissa har ännu färre på plats samtidigt. Inte sällan delas ordinarie undervisningsgrupp in i två eller tre grupper där en grupp åt gången får undervisning i lokalerna. När det gäller sfi och komvux på grundläggande nivå nämner några huvudmän att det handlar om kortare lektioner än normalt i lokalerna. En annan huvudman beskriver i stället att eleverna inom vissa yrkeskurser som undervisas i lokalerna fått längre lektioner och lektioner samlade till färre dagar för att möjliggöra färre resor till och från lokalerna.

När det gäller komvux som särskild utbildning lyfter en huvudman att man schemalagt så att enbart elever från samma boende varit på plats i lokalerna samtidigt. Vidare beskriver några huvudmän exempel på att undervisning förlagts utomhus, till exempel genom promenader, eller i byggtält för elever inom bygg och anläggning. Utöver dessa exempel beskriver också huvudmännen hur de anpassat sina lokaler med markeringar med färdriktningar i golvet och information om vilka in och utgångar som ska användas, för att nämna några av alla lösningar.

Trots att huvudmännen i detta sammanhang beskriver att de hittat flera effektiva sätt att bedriva viss undervisning på plats, så förekommer även utmaningar. Några huvudmän lyfter att det är svårt att hålla avstånd inom några yrkeskurser, där vissa praktiska moment kräver att man är nära varandra, som till exempel inom vård och omsorg samt inom fordon och transport. Andra pekar på att det kan vara svårt i situationer med språksvaga elever då det ofta krävs att man kommer närmre och visar.

En majoritet av huvudmännen upplever att distansutbildningen fungerat bra

Distansutbildningen som har bedrivits inom komvux med anledning av pandemin under hösten fram till intervjutillfället, verkar enligt huvudmännens bedömningar ha fungerat bra inom de flesta skolformsdelar.²⁰ Detta illustreras i diagram 3.

Enligt huvudmännen har distansutbildningen fungerat bäst inom komvux på gymnasial nivå, andra kurser än yrkeskurser. Samtliga huvudmän som tagit ställning i frågan uppger att den har fungerat ganska bra eller mycket bra för dessa kurser. Även när det gäller yrkeskurser på gymnasial nivå och komvux på grundläggande nivå är huvudmännens bedömning att det fungerat bra.

Distansutbildningen har fungerat mindre bra inom sfi. Cirka 40 procent uppger att distansutbildningen fungerat ganska dåligt eller mycket dåligt inom sfi. Som framgår i andra frågor i denna studie, förekommer utmaningar med distansutbildningen framför allt på studieväg 1. Att utmaningar främst verkar förekomma inom studieväg 1 kan vara en anledning till att strax över hälften ändå

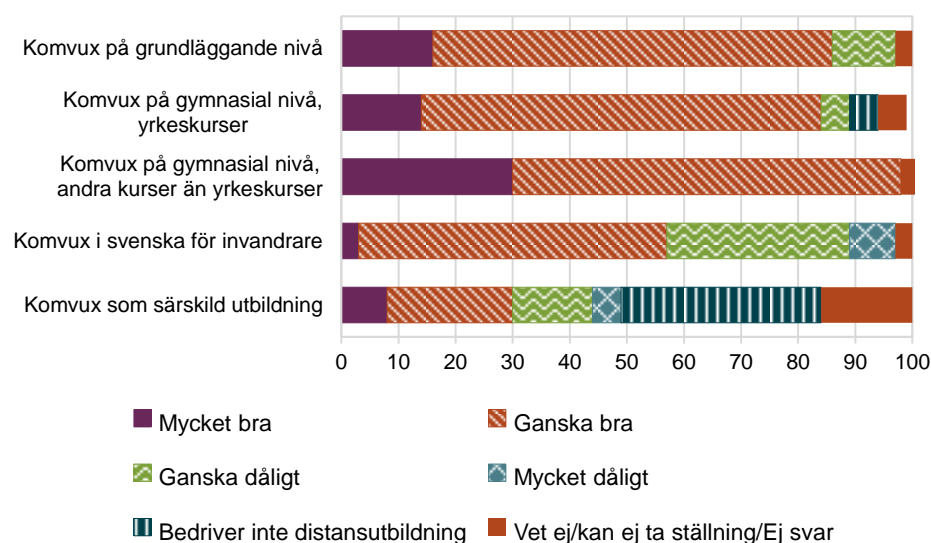
---

²⁰ Här bör särskilt påminnas om att resultatet bygger på huvudmännens egna bedömningar och att det finns en möjlighet att elever och personal skulle kunna ha en annan uppfattning.

sammantaget bedömer att distansutbildningen inom samtliga studievägar inom sfi fungerar ganska bra. Mer om detta i avsnittet *Svenska för invandrare*.

När det gäller komvux som särskild utbildning bedrivs, enligt huvudmännen, inte så mycket distansutbildning. En relativt stor andel har heller inte besvarat frågan om varför det här är svårt att avgöra hur distansutbildningen fungerat. Mer om denna skolformsdel i avsnittet *Komvux som särskild utbildning*.

Diagram 3. Fråga: Hur upplever ni att distansutbildningen som bedrivs med anledning av pandemin under hösten fram till nu, har fungerat för eleverna? Staplarna visar andel med antal inom parentes.

n = 37. Vet ej och ej svar har slagits samman i detta diagram.

Enskild undervisning, teknisk support och utrustning framhålls som viktiga delar i distansutbildningen

Huvudmännen har fått besvara frågan hur de har gjort för att få distansutbildningen att fungera där den upplevs ha fungerat bra. Svaren redovisas övergripande i punktform utan inbördes ordning.

- **Enskild undervisning.** Flera huvudmän beskriver att distansutbildningen har krävt mer enskild undervisning, där lärare undervisar en elev i taget. Detta eftersom det till exempel är svårare att se och ha kontakt med alla elever i fjärrundervisningen. Det har exempelvis inneburit att lärare haft schemalagda tider där eleverna kan kontakta dem. Lärare har också, enligt flera huvudmän, i högre utsträckning kontaktat elever enskilt för att följa upp studiesituationen och ge återkoppling på prestationer. Några lyfter även att det är lättare att ge återkoppling vid digitala enskilda samtal jämfört med i ett klassrum eftersom det innebär mer individuell och ostörd tid för läraren och eleven.
- **Mindre grupper.** Att det är svårt att bedriva fjärrundervisning i stora grupper har, enligt flera, inneburit att undervisningsgrupper delats upp i flera mindre grupper för att få en bättre kvalitet. Genom detta får varje elev mer utrymme och det är lättare för läraren att se alla elever.

- **Digital kompetens och lärplattformar.** Flera beskriver att de haft stor nytta av att de sedan tidigare haft lärplattformar på plats samt att de har erfarenhet av vårens distansutbildning och tidigare ordinarie distansutbildning. Lärplattformarna har i sin tur inneburit att distansutbildningen snabbt kunde komma i gång när det blev aktuellt. Via plattformarna kan elever ta del av inspelade lektioner i efterhand och se instruktionsfilmer ett obegränsat antal gånger. Det förekommer också att lärare skapat egna Youtube-kanaler för att öka tillgängligheten för eleverna. En annan huvudman påpekar att pandemin inneburit ett stort digitalt utvecklingskliv för skolformen:

Det som vi har lärt oss under det här året det skulle ha tagit minst fem år om man skulle gå på fortbildning. Men nu var det skarpt läge. Hela tiden håller vi på med det kollegiala lärandet.

- **Ökad flexibilitet.** Flera huvudmän nämner att distansutbildningen har inneburit en större flexibilitet, vilket gjort det lättare att ta del av undervisningen. Dels eftersom det har varit lättare att få ihop vardagen med exempelvis färre resor, dels eftersom elever i större utsträckning kan ta del av material i efterhand. Det finns alltså bättre möjligheter att studera enskilt för de elever som klarar av det. En huvudman berättar:

Vi upplever att både flexibiliteten och det individuella perspektivet har blivit mycket starkare tack vare det här. (...) Pandemin har inte bara varit av ondo och vi har lärt oss mycket och organisationen har lärt sig mycket och det är saker som vi inte kommer att förkasta den dagen vi kommer att få gå tillbaka till mer gängse undervisning utan vi kommer nog att fortsätta bedriva undervisning i den här formen men kombinerat med närundervisning.

- **Fler inlämningsuppgifter.** Flera lyfter att distansutbildningen inneburit att lärare ger fler inlämningsuppgifter till eleverna. Dels för att eleverna ska vara mer delaktiga, dels för att lärare ska kunna få underlag för att bättre kunna följa elevens utveckling och fånga eventuella behov av stöd.
- **IT-support och utlåning av teknisk utrustning.** Att kunna låna ut datorer och surfplattor men även att kunna erbjuda internetuppkoppling för vissa elever, framhåller flera huvudmän har varit viktiga förutsättningar för att distansutbildningen ska fungera. Ett par huvudmän lyfter att tidigare satsningar på lärcentrumverksamhet kunnat bidra till bland annat lånedatorer och möjligheten att kunna spela in material. Även tillgången till teknisk support till såväl lärare som elever framhålls av flera som viktigt.
- **Att ha viss undervisning i lokalerna vid behov.** Att lämpligheten för distansutbildning varierar mellan såväl elevgrupper som ämnen, påpekar flera av de intervjuade huvudmännen. Det är därför viktigt att anpassa utbildningen i möjligaste mån och att det finns en möjlighet för att vissa elever att komma till skolan för att genomföra särskilda moment. Mer om undervisning på plats i lokalerna beskrivs i avsnittet *Prov, praktiska moment, introduktion och vissa elevgrupper har prioriterats i lokalerna.*

Relationsbyggandet och progressionen påverkas negativt för vissa elever

Huvudmännen har även fått besvara frågan om vad som fungerat mindre bra med distansutbildningen och vad det kan bero på. Svaren redovisas övergripande i punktform utan inbördes ordning.

- **Svårigheter för vissa elever inom sfi.** Precis som i tidigare svar lyfter huvudmän även här att det är inom sfi som distansutbildningen fungerat sämre och att det påverkar elevernas progression negativt. Det handlar dock främst om studieväg 1 och till viss del studieväg 2. Detta beskrivs närmare i avsnittet *Svenska för invandrare*.
- **Digitala ovana, studieovana och bristfällig teknisk utrustning.** Flera uppger att det har försvårat både för lärare och elever att alla elever inte haft tillgång till lämplig teknisk utrustning. Till exempel har elever deltagit via mobiltelefon. Även elever som har begränsad datorvana kan uppleva distansutbildningen som utmanande. Detsamma gäller de elever som är ovana vid att studera och saknar studieteknik. Några huvudmän lyfter även att det kan vara svårt att finna studier i hemmet, särskilt om man är många i hushållet.
- **Svårare att ge visst stöd.** Några huvudmän lyfter även att det kan vara svårare att identifiera elever i behov av stöd och extra anpassningar i fjärrundervisningen och att visst stöd och vissa anpassningar är svåra att ge på distans. Se vidare avsnitt *Stöd och extra anpassningar*.
- **Relationsbyggandet påverkas.** Distansutbildningen innebär enligt flera svarande också att relationsbyggande, att genomföra muntliga framställningar och att föra diskussioner försvåras. Vidare går det spontana som kan uppstå utanför undervisningen i skolans lokaler ofta förlorat. Isoleringen kan vara särskilt svår för nyanlända elever som har få kontakter. Några svarande nämner också att elever ofta upplever undervisningen som tråkigare och att det är svårare att hålla motivationen uppe.
- **Svårare med tillit.** Distansutbildningen har enligt några svarande även gjort det svårare att bedöma om det är eleven själv som utfört inlämningsuppgifterna. En huvudman menar att man sett mer fusk under pandemin. Flera påpekar att det är svårt att göra prov på distans och man behöver därför låta elever komma till lokalerna för att testa kunskaperna.
- **Ökad arbetsbelastning för lärare.** Flera mindre undervisningsgrupper, mer enskild undervisning och fler inlämningsuppgifter, innebär en ökad arbetsbelastning för lärare, enligt flera huvudmän.

Stöd och extra anpassningar

Huvudmännen har även fått besvara frågan om hur möjligheterna att tillgodose elevers behov av stöd och extra anpassningar påverkats under hösten 2020 fram till intervjutillfället i februari 2021. För elever inom komvux gäller skollagens bestämmelser om extra anpassningar, men elever har inte rätt till särskilt stöd. När

det gäller stöd i form av extra anpassningar ska det ges inom ramen för den ordinarie undervisningen om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.²¹ Vidare framgår av läroplanen för komvux att alla som arbetar inom komvux ska ge stöd och stimulans till alla elever så att de utvecklas så långt som möjligt.²²

Svaren från huvudmännen varierar. En del huvudmän uppger att möjligheten att ge stöd påverkats negativt medan andra lyfter fram att möjligheten påverkats till det positiva. Samtidigt finns det några som uppger att det fungerar ungefär som innan eftersom elever i behov av stöd eller extra anpassningar behöver få det på plats i lokalerna och därför också får det. I stort alla intervjuade huvudmän uppger dock att de låter elever komma till lokalerna om man ser att elever har behov av det.

Kan vara svårt att hinna med att ge enskilt stöd och göra extra anpassningar

När det gäller huvudmännen som ser en negativ påverkan handlar det i huvudsak om att det är svårt att hinna med eftersom lärare behöver lägga mer tid på undervisning på olika sätt. Dessutom utgörs stödet i stor utsträckning av enskilda möten, vilket också är tidskrävande för lärare. En huvudman framhåller att de främst lägger resurserna på dem som riskerar att inte nå godkänt betyg.

När det gäller extra anpassningar har det enligt flera varit svårare att få till dessa i fjärrundervisningen. Extra anpassningar har behövt se annorlunda ut och blivit mer generella, berättar några huvudmän. Flera huvudmän har dock svårt att återge vilken typ av anpassningar som görs inom fjärrundervisningen. En huvudman pekar på att det kan handla om tydligare instruktioner. En annan lyfter nivågruppering.

Det digitala har inneburit nya möjligheter att ge stöd

När det gäller de positiva aspekterna lyfter huvudmän utvecklingen med mer enskilda möten mellan elever och lärare och undervisning i mindre grupper i lokalerna eller på distans.

Individerna tycker ju ändå att de får ett mer individanpassat stöd i den här situationen än de kanske får annars, men det kan bli lite begränsat i tid och inte lika ofta.

På distans kan det stödet både upplevas mer tillgängligt och mindre stigmatiserande än när det ges enskilt, menar några av de intervjuade. Vissa elever som inte vågar ta plats i ett fysiskt klassrum på grund av till exempel social fobi, har upplevt att det varit lättare att delta i fjärrundervisning, till exempel genom möjligheten att skriva frågor i chattfunktionen. Dessa elever har därmed blivit synligare för lärare, berättar en huvudman.

Även i detta sammanhang lyfter huvudmännen möjligheterna med att ta del av mer inspelat material. Det finns större möjligheter att öva nu än innan pandemin,

---

²¹ 3 kap. 5–6 §§ skollagen.

²² Läroplan (Lvux12) för vuxenutbildningen.

betonar en huvudman. Fler inlämningsuppgifter har enligt några huvudmän bidragit till att man har identifierat stödbehov tydligare än innan pandemin.

Flera av huvudmännen reflekterar också över hur komvux i framtiden kan arbeta med stöd till elever. Det handlar bland annat om de nya möjligheterna som det digitala arbetssättet har inneburit. En huvudman beskriver också att pandemin gjort det tydligt att stödet i framtiden bör vara mer integrerat i utbildningen:

I det nya normala så skulle vi behöva ändra normen för vem komvuxeleven är, för idag är komvux designat för den självgående eleven sen så sköter vi stödet vid sidan av med olika lösningar. Men den stora massan komvuxelever är ju en elev med behov av stöd, det är det som ska vara normen, dem andra självgående eleverna klarar sig ju själva ändå. Det har blivit väldigt tydligt under pandemin och det är bra för då kan vi göra den här förändringen av normen kring komvuxeleven.

Huvudmännen har stöttat med viss teknisk utrustning

Vi har även frågat hur huvudmännen löser elevers behov av en studieplats, internetuppkoppling eller teknisk utrustning om sådana behov finns. Många huvudmän uppger att de har lånat ut datorer och surfplattor eller låtit elever använda utrustning i skolans lokaler. Detta kan till exempel ske genom att boka plats i ett klassrum eller datorsal. När det gäller internetuppkoppling är det inte lika vanligt att huvudmännen bistått med det men det verkar heller inte ha varit ett lika vanligt problem. I ett par kommuner har ekonomiskt stöd för internetuppkoppling kunnat erbjudas genom socialförvaltningen medan ett par andra huvudmän beskriver att man haft ett antal wifi-stickor att låna ut.

Sammanfattningsvis verkar det som att stöd i form av extra anpassningar har blivit mer generella insatser och svårare att få till digitalt medan stöd utanför undervisningen blivit mer enskilt och i flera avseenden mer tillgängligt i den mån resurser finns.

Närvaro och studieavbrott

Huvudmännen har fått svara på om de ser någon förändring gällande elevers närvaro respektive studieavbrott under hösten 2020 fram till februari 2021 jämfört med motsvarande period ett år tidigare.²³ I frågan har närvaro definierats som ”elevernas deltagande i den undervisning som anordnas”.

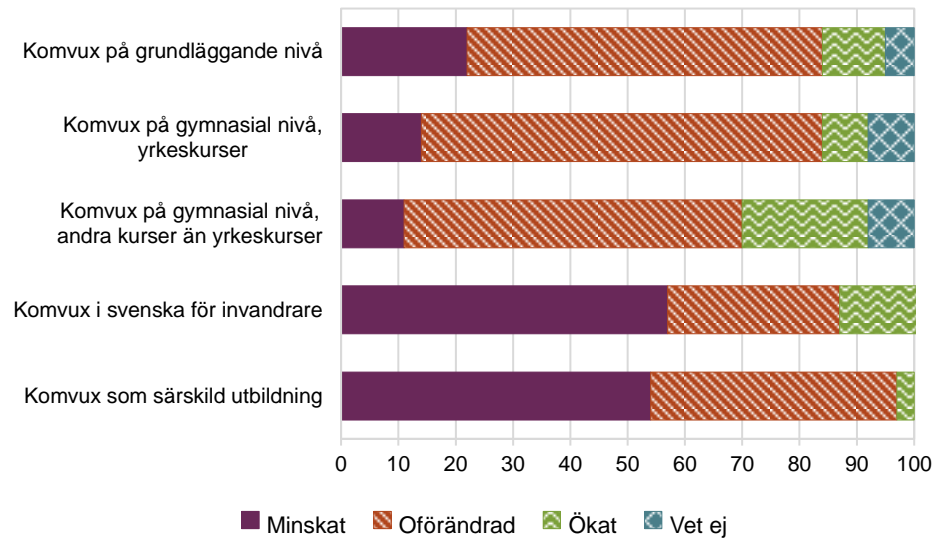
Närvaron har påverkats negativt inom särskild utbildning och sfi

Vad gäller elevers närvaro indikerar huvudmännens svar att den framför allt har påverkats negativt inom komvux som särskild utbildning och inom sfi. Strax över hälften av de intervjuade huvudmännen uppger att närvaron har minskat inom dessa delar av komvux. När det gäller komvux på grundläggande och gymnasial nivå uppger en majoritet att närvaron är oförändrad. Detta illustreras i diagram 4.

---

²³ Närvaro är inte en enkel fråga för huvudmännen att besvara, eftersom närvaro inte alltid registreras inom komvux på samma sätt som för exempelvis gymnasieskolan. Huvudmännens svar kan dock ge en indikation på om det skett någon förändring av närvaron under pandemin.

Diagram 4. Fråga: Ser ni någon förändring gällande elevernas närvaro, det vill säga elevernas deltagande i den undervisning som anordnas, under hösten fram till nu jämfört med motsvarande period ett år tidigare? Staplarna visar andel med antal i parentes.

n=37

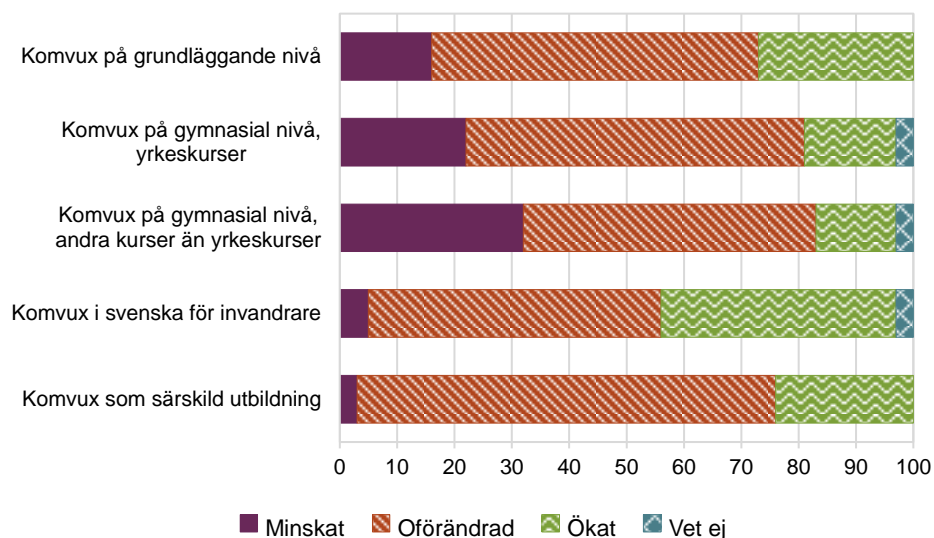
Huvudmännen påpekar också att det har varit svårare att ta närvaro under pandemin och att den har väckt en diskussion om vad närvaro är. Det vill säga hur aktiv en elev behöver vara för att anses ha närvarat. Några huvudmän nämner att pandemin inom vissa delar också inneburit mer uppföljning av elevers närvaro och deltagande.

När det gäller minskad närvaro inom sfi hänvisar huvudmännen främst till svårigheter för eleverna med att ta till sig distansutbildningen. Flera huvudmän beskriver även att närvaron ibland varit lägre i de fall elever erbjudits att undervisas i lokalerna. Dels eftersom elever inte har fått närvara i lokalerna om de haft sjukdomssymptom eller varit sjuka, dels för att elever upplevt oro inför att bli smittade. Vad gäller komvux som särskild utbildning lyfter flera huvudmän utmaningar kopplade till regler vid elevernas boende och färdtjänsten. Mer om detta i avsnittet *Komvux som särskild utbildning*. Vidare nämner huvudmän ökad flexibilitet som skäl till att närvaron för vissa elever blivit bättre.

Studieavbrotten i huvudsak oförändrade

Vad gäller studieavbrott uppger de flesta huvudmän att graden av studieavbrott är oförändrad jämfört med ett år tidigare. Störst förändring ser vi inom sfi, där cirka 40 procent av huvudmännen uppger att avbrotten har ökat. När det gäller komvux på gymnasial nivå upplever huvudmännen i stället en positiv utveckling med en sjunkande andel avbrott. Detta illustreras i diagram 5 nedan.

Diagram 5. Fråga: Ser ni någon förändring gällande studieavbrott under hösten fram till nu jämfört med motsvarande period ett år tidigare? Staplarna visar andel med antal i parentes.

n=37

Det är vanligt att huvudmän beskriver att de uppfattar att elever är mer angelägna om att behålla sin plats nu jämfört med innan pandemin. En huvudman säger att hen tror att eleverna blivit mer medvetna om att det är svårare att få en plats och att eleverna därför också blivit mer strategiska redan i sitt sökande av kurser.

Ett par huvudmän lyfter att avbrotten i större utsträckning än tidigare handlar om att elever som uteblivit från den aktuella kursen under mer än tre veckor i följd skrivits ut.

Vidare beskriver några huvudmän att fler elever inom såväl sfi som vård- och omsorgsutbildning har avbrutit studierna, antingen för att de fått ett arbete inom vården eller för att de upplevt att det varit för krävande att arbeta inom vården och studera samtidigt under pandemin.

Sammanfattningsvis tycks alltså närvaron påverkats ha negativt inom framför allt sfi och komvux som särskild utbildning. Inom komvux andra delar är närvaron i huvudsak oförändrad. När det gäller studieavbrott är de i huvudsak oförändrade inom samtliga delar. Störst ökning av studieavbrott verkar ha skett inom sfi.

Svenska för invandrare

Enligt skollagen ska utbildning i sfi i genomsnitt omfatta minst 15 timmars undervisning i veckan, under en fyraveckorsperiod. Undervisningens omfattning får dock minskas om eleven begär det och huvudmannen finner att det är förenligt med utbildningens syfte.²⁴

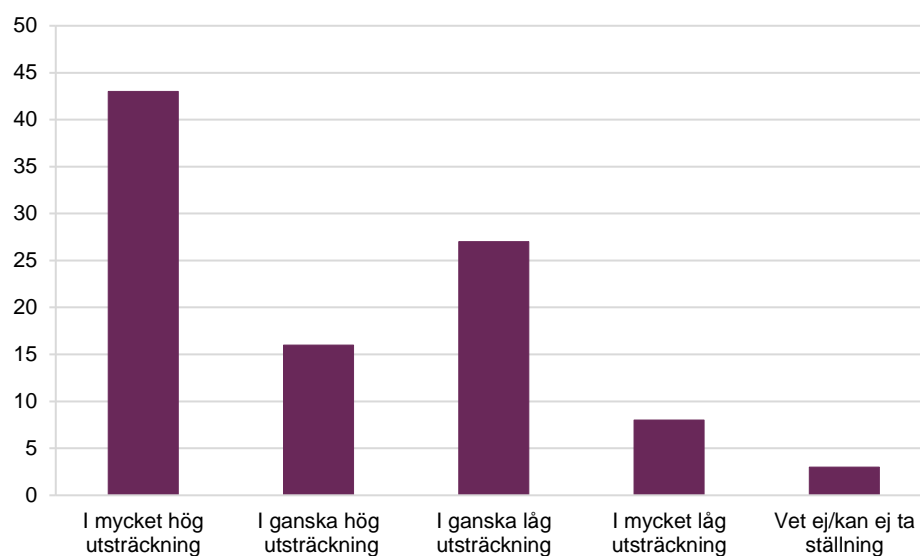
²⁴ 20 kap. 24 § skollagen.

Vissa elever får inte de undervisningstimmar de har rätt till

Huvudmännen ger i intervjuerna en varierad bild av hur många undervisningstimmar de har kunnat erbjuda inom sfi. Cirka 60 procent uppger att de i ganska eller mycket hög utsträckning kunnat erbjuda de 15 timmarna som eleverna har rätt till. Det betyder att minst 35 procent av de intervjuade huvudmännen inte fullt ut har kunnat erbjuda eleverna de 15 undervisningstimmar de har rätt till. Detta illustreras i diagram 6.

Diagram 6. Fråga: I vilken utsträckning har ni haft möjlighet att erbjuda minst 15 timmar undervisning i veckan under en fyraveckorsperiod under hösten fram till nu? Staplarna visar andel med antal i parentes.

n=36

Enskild undervisning och undervisning i mindre grupper har ökat även inom sfi under pandemin. Övergången till mer enskild undervisning och mindre grupper har påverkat de antal undervisningstimmar som det är möjligt att ge elever menar flera huvudmän. En huvudman säger:

Det är bättre om de har kvalitet i den undervisningen som de har, för om man tänker på sfi – de har rätt till 15 timmar i veckan, men det är ju ingen elev som har 15 timmar i veckan så som de fick lektionstid förut. Men för eleven är det ju viktigare att få tre timmar kvalitativ tid med sin lärare än 15 timmar över Teams som egentligen inte mynnar ut i så mycket.

Några huvudmän berättar att lärarna tycker det är positivt att få mer tid med varje elev, men som tidigare nämnts ökar det lärarnas arbetsbörda att undervisa enskilt och i mindre grupper. Möjligheten att kunna bemöta olika elevers behov och förutsättningar genom olika undervisningssätt är något som flera huvudmän säger att de vill fortsätta med framöver. En huvudman lyfter att:

Sfi ska ju vara individanpassat och behovsanpassad (...) men på något sätt har det blivit tydligare nu tycker vi, att vi bedömer att du faktiskt kan vara på distans och få support från lärare vid datorn, jämfört med nej du behöver vara här, du ska komma imorgon klockan åtta.

Även i detta sammanhang lyfter några huvudmän att distansutbildningen har skapat en flexibilitet som gynnar deltagandet på kurserna, till exempel för elever som behöver pendla långa vägar till skolan eller som varit frånvarande på grund av sjuka barn. En huvudman nämner att de till exempel har märkt högre deltagande i undervisningen bland kvinnor med barn nu än tidigare. Å andra sidan så nämner flera huvudmän att undervisning på distans är utmanande för elever som inte har studiero hemma, bor trångt eller har dålig internetuppkoppling.

Distansutbildning utmanande för elever på studieväg 1

Flera huvudmän upplever att elever inom sfi har utvecklat en större digital kompetens under den tid som pandemin pågått. Huvudmännen ger dock en ganska enad bild av att distansutbildningen innebär en stor utmaning för elever som går på studieväg 1. Dessa elever har generellt en begränsad tidigare utbildningsbakgrund och ofta en låg digital kompetens. För denna elevgrupp har undervisningen ofta helt eller delvis bedrivits på plats. Några huvudmän påpekar att det är krävande för lärarna att undervisa elever på studieväg 1 på distans eftersom eleverna behöver mycket stöd, särskilt i början innan de kommer in i kursen och har lärt sig använda de digitala verktygen. Det uppstår tekniska problem, med till exempel internetuppkopplingar och inloggningar som tar mycket tid från undervisningen, berättar några huvudmän. Ett par huvudmän berättar att de skickat hem uppgifter per post eller delat ut utanför lokalerna, till elever som har haft svårt med distansutbildningen av olika skäl.

Många huvudmän anser att distansutbildningen har fungerat bättre på studieväg 2 och 3 där eleverna generellt har mer studievana och digital kompetens. Några huvudmän upplever dock att det även har funnits utmaningar med distansutbildning på de inledande kurserna på studieväg 2. En huvudman berättar:

Vi har inte gått över till distans för de som inte klarar det. När de är nya så har vi de på plats så mycket som det går, (...) det finns inga andra alternativ. Men sen när de kan kommunicera så har det varit lättare att succesivt gå över på distans och på de högre kurserna har det gått jättebra med distans.

Långsammare progression för eleverna inom sfi

Flera av huvudmännen vittnar om att det tar längre tid för vissa elever att slutföra kurser på sfi nu än tidigare. Några huvudmän säger att det särskilt gäller elever på studieväg 1 medan andra säger att progressionen går långsammare på alla studievägar. Det har enligt några huvudmän även inneburit att det uppstått kö till sfi.

Vissa delar av utbildningen inom sfi har under pandemin inte kunnat genomföras som tidigare. Studiebesök till arbetsplatser och besök från olika yrkesgrupper har till exempel ställts in. Det har också blivit svårare med språkträning, vilket flera huvudmän identifierar som en anledning till långsammare progression. Inställda aktiviteter som språkcafé i skolans lokaler, interaktion i klassrummen eller småprat i korridorerna är svåra att kompensera för digitalt. Det hämmar språkutvecklingen och gör att elevernas progression i vissa fall tar längre tid. En huvudman berättar:

De kan inte ha 25 elever uppkopplade samtidigt. Ett syfte med att träffas är ju att eleverna ska kunna få prata och är man då 25 elever, då kommer man inte till tals, utan de har grupper om kanske åtta elever, och så är inte alla närvarande. Man ser att det är väldigt viktigt att man får ett talutrymme. Skrivuppgifterna fungerar ju, det kan man ju skicka in. Men är man hemma och inte träffar en enda människa annan än läraren i skolan som pratar svenska, då blir det ju katastrofalt om man inte får prata svenska någon gång.

De inställda nationella proven inom sfi uppgavs också av ett par huvudmän som anledningen till att elever inte har kommit vidare i sina kurser eftersom det, enligt dessa huvudmän, leder till färre utfärdade betyg.

Sammanfattningsvis visar intervjuerna att inte alla huvudmän kunnat erbjuda eleverna de 15 undervisningstimmar de har rätt till fullt ut. Flera berättar om att progressionen har påverkats negativt under pandemin. Det är tydligt att elever på framför allt studieväg 1 uppfattas ha påverkats särskilt negativt av distansutbildningen.

Komvux som särskild utbildning

Precis som för sfi har huvudmännen även när det gäller komvux som särskild utbildning fått besvara frågan om vad som har fungerat bra och vad som har fungerat mindre bra under hösten 2020 fram till februari 2021.

Vissa har pausat hela utbildningen

Som beskrivits tidigare har utbildningen i huvudsak bedrivits på plats i lokalerna när det gäller komvux som särskild utbildning. Eftersom elevgrupperna ofta är små har verksamheten många gånger kunnat fortsätta som vanligt genom att tillämpa social distansering. Några huvudmän motiverar beslutet att ge undervisning i lokalerna med att man bedömt att det inte är lämpligt med undervisning på distans för den aktuella elevgruppen, samt att man vill undvika stora förändringar för dessa elever.

Alla elever inom särskild utbildning har dock inte kunnat få utbildning på plats i lokalerna. Exempelvis har elever som tillhör en riskgrupp inte kunnat delta i undervisning i lokalerna. För de enskilda elever som man bedömt har kunnat hantera distansutbildning och i de ämnen man bedömt att det kan fungera, har det förekommit distansutbildning även inom särskild utbildning. Några huvudmän berättar att det har fungerat över förväntan. Men det har krävt stöd gällande teknisk utrustning och från personer eller personal i elevens boende.

I de fall då distansutbildning inte har varit ett alternativ och när smittläget förvärrats kraftigt i perioder, har det förekommit att hela utbildningen pausats eller att enskilda elever gjort studieuppehåll.

Elevernas boenden viktiga

Vidare lyfts gott samarbete och kommunikation med elevernas boenden fram som viktigt, oavsett om eleverna undervisas i skolans lokaler eller inte. Det framkommer dock att elevernas boenden kan ha olika regler som påverkar

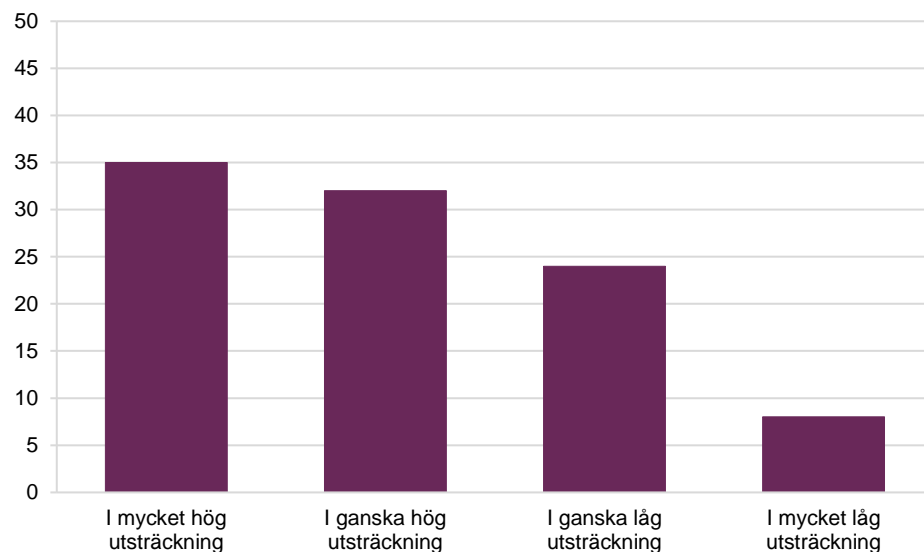
elevernas möjlighet att ta sig till skolans lokaler. Flera nämner även att färdtjänsten inte har fungerat som vanligt.

Arbetsplatsförlagt lärande

Det är fortsatt möjligt för huvudmän att låta elever inom komvux genomföra apl om skolhuvudmannen och arbetsplatsen bedömer att det fungerar utifrån de lokala förutsättningarna.²⁵ I komvux är krav på omfattning av apl endast reglerat inom regional yrkesinriktad vuxenutbildning (regionalt yrkesvux), som är den yrkesutbildning huvudmännen kan söka statsbidrag för. Men apl förekommer även inom annan utbildning inom komvux. Inom regionalt yrkesvux ska apl förekomma i alla sammanhållna yrkesutbildningar om minst 15 procent av utbildningen för varje elev. Omfattningen av apl vid lärlingsutbildning inom regionalt yrkesvux ska uppgå till minst 70 procent eller till övervägande del av utbildningen.²⁶

De flesta huvudmän i studien, cirka 65 procent, uppger att de har haft möjlighet att genomföra apl i ganska hög eller mycket hög utsträckning. Detta illustreras i diagram 7.

Diagram 7. Fråga: I vilken utsträckning har ni haft möjlighet att genomföra apl under hösten fram till nu? Staplarna visar andel med antal i parentes.

n= 37

Svårt att anordna apl inom vissa yrkeskurser

Det är främst yrkesutbildning inom komvux på gymnasial nivå som har påverkats av att apl inte har kunnat genomföras i samma utsträckning som normalt. Det ser olika ut bland huvudmännen vilka yrkeskurser som har påverkats mest. Någon enstaka huvudman nämner yrkeskurser inom de flesta branscher. Hos vissa

²⁵ Skolverkets webbsida <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/coronaviruset-och-covid-19---regler-for-skolor-och-forskolor/coronaviruset---fragor-och-svar-utifran-skollagstiftningen#h-Praoocharbetsplatsforlagtlarandeapl> hämtad 2021-04-06

²⁶ 5 § och 11 § förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning.

huvudmän har det varit en utmaning att anordna apl-platser för elever inom vård- och omsorg medan det har fungerat något bättre hos andra, inte minst inom vård- och omsorgsverksamheter i kommunal regi. I vissa kommuner har apl-eleverna inom vård och omsorg varit en förstärkning för verksamheter med hög personalfrånvaro. Några huvudmän nämner också att det har varit svårt att anordna apl-platser inom buss- och yrkesförarutbildning bland annat på grund av restriktioner om att hålla distans som gör det svårt att sitta tillsammans i ett fordon. Branscher som påverkats mycket av pandemins restriktioner som hotell, turism och restaurang har inte kunnat ta emot yrkes elever i någon större utsträckning, berättar flera huvudmän. Andra yrkeskurser som huvudmän nämner är kurser inom industri, bygg- och anläggning och barn- och fritid.

En huvudman beskriver hur etablerade och långvariga kontakter med arbetslivet har varit viktiga under pandemin och gjort det möjligt att anordna apl-platser inom vissa områden. En annan huvudman säger att det har fungerat bra att anordna apl inom yrkeskurser som bedrivs i egen regi, men att det har varit svårare med apl hos externa utbildningsanordnare.

Viss apl skjuts på framtiden eller genomförs i skolans lokaler

Huvudmän som endast i låg utsträckning har kunnat erbjuda apl berättar att de skjuter den på framtiden i förhoppning att det kommer att vara enklare att genomföra det framöver. Mer fokus har då lagts på teoretiska delar av yrkeskurser i stället, berättar några huvudmän. Några huvudmän beskriver att de ibland har skapat delkurser där apl har ”lyfts ut” så att eleverna kan få studiemedel för de teoretiska delar som de har klarat av.

Några huvudmän tycker att de fortfarande har tid på sig att anordna apl för elever medan andra påpekar att handlingsutrymmet blir mindre ju längre pandemin pågår. På vissa håll har huvudmän valt att erbjuda apl i mindre omfattning än tidigare. En huvudman berättar att de prioriterar de elever som har liten eller ingen arbetslivserfarenhet till de få apl-platser som finns.

Några huvudmän säger att de har löst situationen genom att göra praktiska moment motsvarande apl i skolans lokaler. Som ett exempel nämns att elever som går utbildning inom kök och restaurang har fått lärarledd undervisning i skolköket och lagat mat åt skolans personal.

Sammanfattningsvis verkar de flesta huvudmän kunna anordna apl-platser men de som upplever utmaningar väljer att skjuta apl på framtiden eller hitta andra lösningar.

Prövning för betyg

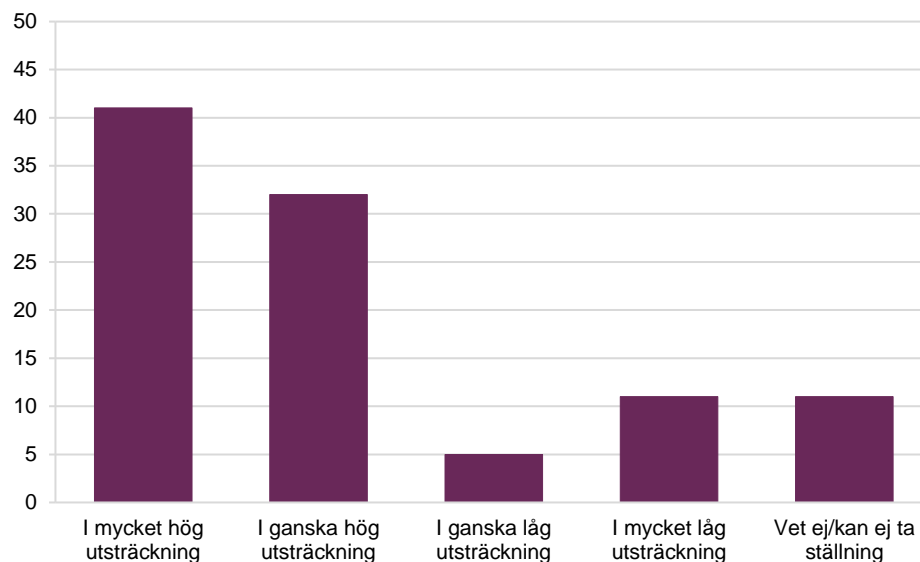
En prövning är en bedömning av en persons kunskaper i förhållande till de kunskapskrav som finns i kursplaner. Den som genomgår en prövning får ett betyg i den specifika kurs som prövningen avser.²⁷

---

²⁷ 20 kap. 40 § skollagen.

De allra flesta av de tillfrågade huvudmännen, cirka 75 procent, svarar att de har kunnat genomföra prövning under hösten 2020 fram till februari 2021 i ganska hög eller mycket hög utsträckning.

Diagram 8. Fråga: I vilken utsträckning har ni haft möjligheten att genomföra prövning under hösten fram till nu? Staplarna visar andel med antal i parentes.

n=37

Många ser en ökad efterfrågan på prövning

Flera av de intervjuade huvudmännen berättar att de har upplevt en ökad efterfrågan på att göra prövning, inte minst från elever från andra kommuner runt om i landet, som flera kallar prövningsturism. Huvudmän i norra Sverige berättar om förfrågningar om att göra prövning från södra Sverige och vice versa. Några av de huvudmän som fått många förfrågningar om prövning från elever i andra kommuner upplever att det ofta är elever i storstadskommuner som hör av sig om möjligheten att göra prövning hos mindre kommuner.

Några huvudmän berättar att de har varit restriktiva med att ta emot elever från andra kommuner på grund av personalbrist och ansträngt läge i verksamheten. En del huvudmän uppger också att de har nekat elever från andra kommuner prövning för att de inte vill bidra till det resande som prövningar på andra orter skulle innebära.

En huvudman berättar att de inte har genomfört prövning i egen regi men att de utbildningar som de har på entreprenad har erbjudit prövning. Några huvudmän har anordnat prövningar enbart för elever i den egna kommunen. Ett par huvudmän berättar att de har kunnat bemöta efterfrågan även från andra kommuner. En huvudman har öppnat för prövning för alla elever igen efter att ha prioriterat elever i hemkommunen under en period.

Sammanfattningsvis uppger de flesta huvudmän att de kan erbjuda prövning. Vissa beskriver dock att de har varit tvungna att begränsa prövningen på olika sätt. Flera uppger även att de ser en ökad efterfrågan på prövning.

3. Slutsatser

Nedan presenteras de slutsatser som dras utifrån de resultat som har redovisats i denna rapport. I relevanta fall relateras slutsatserna till tidigare genomförda studier. I kapitlet redovisas resultaten utifrån hur pandemin har påverkat tillgången till och efterfrågan på utbildning, utbildningens kvalitet och skolans uppdrag att kompensera för skillnader i elevers förutsättningar.

Tillgång till och efterfrågan på utbildning

Söktrycket verkar fortsätta att öka eller vara oförändrat inom komvux. Ökningen är tydligast inom komvux på gymnasial nivå. Cirka 80 procent av de intervjuade huvudmännen anger att söktrycket har ökat till yrkeskurser på gymnasial nivå och 65 procent anger att det ökat till övriga kurser på gymnasial nivå under hösten 2020 fram till februari 2021 jämfört med ett år tidigare. Vid en tidigare undersökning i oktober 2020, var motsvarande siffror 65 respektive 55 procent. Vi vet också utifrån den officiella statistiken att antalet elever som läste inom komvux på gymnasial nivån under våren 2020 ökade men att det också är en trend sedan flera år tillbaka. Men den officiella statistiken visar endast hur många elever som antas, och den faktiska efterfrågan på utbildning kan därför vara större än vad statistiken kan visa.

Huvudmännen upplever att de i huvudsak kan möta ett ökat söktryck. Samtidigt ser vi att det är inom yrkeskurserna, där söktrycket ökar mest, som huvudmännen upplever att de i minst utsträckning kan bereda platser. Även detta går i linje med den tidigare uppföljningen från hösten 2020. En av huvudledningarna är svårigheter med att genomföra apl inom vissa områden. En majoritet uppger dock att apl har kunnat genomföras under den angivna perioden. Anledningar som pekas ut till varför det är svårt att genomföra apl är att inte alla arbetsplatser tar emot elever som tidigare och att det kan vara svårt att genomföra praktiska moment motsvarande apl i skolans lokaler på ett smittskyddssäkert sätt, eftersom det även kan vara svårt att genomföra momenten digitalt.

Det är inte oväntat att söktrycket till delar av komvux ökar med tanke på de konsekvenser pandemin fått inom vissa områden på arbetsmarknaden i form av ökad arbetslöshet. Komvux har i detta läge en viktig roll att spela. Vidare ser vi att studieavbrotten är oförändrade eller minskar inom komvux på gymnasial nivå. Som skäl anges av flera huvudmän i studien att eleverna upplevs mer angelägna om att behålla sina platser nu jämfört med innan pandemin. Därtill bör nämnas att

det samtidigt för vissa elever uppges ta längre tid att ta sig igenom utbildningen. Den nationella statistiken bekräftar att fler elever fortsatte sina kurser in på hösten 2020 jämfört med föregående år. Vidare ser huvudmännen också en ökad efterfrågan på prövning. På sikt kan komvux dessutom komma att behöva hantera ett eventuellt utbildningstapp i gymnasieskolan, det vill säga att gymnasieelever inte fått de kunskaper och färdigheter de normalt sett skulle ha fått och i större utsträckning behöver söka till studier inom komvux. Det finns alltså tydliga tecken på att efterfrågan på utbildning inom komvux ökar och eventuellt kan komma att fortsätta att öka. Det är därför viktigt att komvux har förutsättningar att möta ett ökat söktryck.

Kvalitet i utbildningen

Det är svårt att ge ett generellt svar på hur har pandemin påverkat kvaliteten i komvux eftersom det finns så stora variationer. Förenklat kan det beskrivas som att utbildningen under pandemin verkar ha fungerat bra och i vissa fall bättre för elever som den redan fungerade bra för innan pandemin, medan den tycks ha fungerat sämre för elever som hade det svårt redan innan pandemin.

När det gäller de elever där det har fungerat sämre är sfi särskilt utmärkande och i synnerhet studieväg 1. Brist på teknisk utrustning i hemmet, digitala ovana, studieovana och färre möjligheter att tala och lyssna till svenska språket är några försvårande omständigheter för sfi-eleverna. Detta har enligt flera huvudmän fått konsekvensen att elevernas progression går långsammare. I den nationella statistiken kan vi se att det är inom framför allt sfi som elever fortsatte sina kurser in på hösten. En relativt stor andel huvudmän uppger också att avbrotten ökat och att närvaron minskat inom sfi. Det är därför viktigt att fortsätta följa denna grupp och skapa förutsättningar så att de kan komma vidare i sin utbildning.

När det gäller elevgruppen där undervisningen har fungerat bättre handlar det främst om elever inom komvux på gymnasial nivå och i viss mån på grundläggande nivå. Det är på gymnasial nivå som distansutbildningen enligt huvudmännen har fungerat bäst för eleverna.

Distansutbildningen har inneburit ett digitalt utvecklingskliv som bidragit till nya lösningar. Det handlar främst om en ökad flexibilitet genom att elever inte behöver resa och att självstudier blivit enklare i och med mer inspelat material och inspelade lektioner. Vidare har återkopplingen från lärare blivit mer enskild och därmed mer individbaserad, enligt flera huvudmän.

I de fall lärare har delat upp en undervisningsgrupp i flera mindre grupper och bedrivit undervisning på plats eller på distans har eleverna fått en bättre undervisning, menar flera. Detta eftersom elever har möjlighet att få mer tid enskilt med lärare. Å andra sidan kan det totala antalet undervisningstimmar för eleven bli färre, vilket också skulle kunna ha en negativ inverkan för vissa elever.

Distansutbildningen kan även innebära utmaningar inom de skolformsdelar där den uppges fungera som bäst för eleverna. Det gäller till exempel möjligheten att

genomföra apl, där det för vissa huvudmän är fortsatt svårt inom vissa områden. I de fall där apl genomförs som motsvarande utbildning i skolans lokaler finns risk för att eleverna inte får möjlighet att utveckla kunskaper, förmågor och förståelse i samma utsträckning som vid lärande på arbetsplatser.

Inom komvux som särskild utbildning har det funnits stora variationer i vilken mån elever har fått den undervisning de har rätt till. Medan flera huvudmän har bedrivit undervisning på plats finns också exempel på att utbildningen har pausats eller bedrivits på distans med varierad framgång. Enskilda elever har också valt att göra studieuppehåll.

Från Skolverkets öppna webbenkät bland personal vet vi att personal inom komvux uppger att kvaliteten blir lidande på grund av den omfattande distansutbildning som nu sker under pandemin. Merparten av de svarande i enkäten ser dock samtidigt förutsättningarna för att bedriva fjärr- eller distansundervisning som ganska eller mycket goda. I en tidigare studie från hösten 2020 uppgav likaså en betydande majoritet av huvudmännen att omställningen till distansutbildning fungerat bra.

Det är alltså möjligt att peka på att kvaliteten både blivit bättre och sämre och att det har sett olika ut för olika elever inom komvux olika skolformsdelar. Även om distansutbildningen över lag uppfattas fungera bra har resultaten i denna studie visat att det fortfarande finns utmaningar och att de kraftigt varierar inom skolformen. Det återstår att se om eleverna har fått med sig de kunskaper och färdigheter de normalt sett skulle ha fått när de lämnar utbildningen, det vill säga om det finns ett utbildningstapp. Statistiken som redovisas i denna rapport avseende våren 2020 visar dock inga betydande förändringar i elevernas betyg.

Skolans uppdrag att kompensera för skillnader i elevernas förutsättningar

Av läroplanen för komvux framgår bland annat att alla som arbetar inom komvux ska ge stöd och stimulans till alla elever så att de utvecklas så långt som möjligt. Samtidigt omfattas komvux enbart av skollagens bestämmelser om extra anpassningar och inte av dem om särskilt stöd. Det innebär att skolformen har en större frihet i att utforma stöd än till exempel gymnasieskolan och variationer förekommer sannolikt mellan huvudmän. Därtill har huvudmännen olika förutsättningar för att bedriva distansutbildning och kunna ta emot elever i lokalerna på ett smittskyddsäkert sätt.

Resultaten från denna studie visar tydligt att komvux arbetar med att kompensera för skillnader i elevernas förutsättningar på olika sätt i skolformsdelarna. Undervisningssätten varierar men i stort sett alla huvudmän uppger att de öppnar lokalerna i den mån det är möjligt för elever som har behov av såväl stöd som undervisning på plats i mindre grupper. Huvudmännen har även hjälpt till med teknisk utrustning till många elever. I några fall har elever också kunnat erbjudas internetuppkoppling.

Det finns dock variationer i hur möjligheten att ge stöd har påverkats. När det gäller undervisning på distans uppger flera av de intervjuade huvudmännen att det kan vara svårt att identifiera elevernas stödbehov i till exempel fjärrundervisning, särskilt i en större grupp. I dessa fall kan en lösning vara mindre grupper eller fler inlämningsuppgifter för att kunna följa elevens utveckling tydligare.

Den digitala utvecklingen har också varit gynnsam för elever i behov av stöd. Inspelade lektioner och andra lösningar har skapat nya möjligheter för elever att ta del av undervisning upprepade gånger.

Flera pekar på att stödet blivit mer enskilt. Det innebär också ett mer individanpassat stöd. Samtidigt har det varit svårt för lärare att hinna med alla elever. Fler enskilda möten, mer undervisningstid i mindre grupper och fler inlämningsuppgifter medför också en ökad arbetsbelastning för lärare. När det gäller stöd i form av extra anpassningar inom den ordinarie undervisningen verkar detta ha varit svårare att genomföra i fjärrundervisningen. De lösningar som har kunnat genomföras verkar ha blivit mer generella.

Från en tidigare studie under hösten 2020 vet vi att en majoritet av huvudmännen uttryckte att det blivit lite eller mycket svårare att tillgodose elevernas behov av stöd. Men även då fanns exempel på det motsatta. Det är därför inte oväntat att huvudmännen ger olika bilder av hur möjligheten att ge stöd under pandemin påverkas. Men det innebär också att elevernas rätt till en likvärdig utbildning skiljer sig åt.

Sammanfattningsvis har covid-19-pandemin orsakat skilda konsekvenser för olika elevgrupper och delar av komvux. Pandemin verkar ha förstärkt utmaningar som funnits innan pandemin, som till exempel inom sfi där elevers olika förutsättningar för studier utgör en stor utmaning. En annan utmaning för komvux är bristande likvärdighet vad gäller möjligheten att ge elever stöd och genomföra apl. Pandemin har också skapat nya utmaningar som till exempel brist på teknisk utrustning hos eleverna, där den i viss utsträckning avgör elevernas förutsättningar. Samtidigt har pandemin kraftigt påskyndat digitaliseringen i komvux vilket har öppnat nya möjligheter för genomförandet av undervisning inom skolformen.

Bilaga 1 Metod

Nedan beskrivs hur intervjustudien har genomförts.

Intervjuer med 37 huvudmän under februari

Totalt 37 av de 40 huvudmän (kommuner) som kontaktades per mejl i slutet på januari 2021 har deltagit i undersökningen. Huvudmännen fick frågorna redan i första mejlkontakten. I den kontakten tydliggjordes också att vi efterfrågade svar gällande såväl utbildning i egen regi som eventuell utbildning på entreprenad som kommunerna också är huvudman för. Förslaget var att intervjuerna skulle genomföras under februari, cirka två veckor efter att huvudmännen fått frågorna, så att de hade tid att förbereda sig genom att inhämta svar och utse talesperson. Ett par huvudmän ville dock genomföra intervjuerna tidigare. Alla intervjuer genomfördes över Teams mellan den 27 januari och den 26 februari 2021. Totalt fyra medarbetare på Skolverket har deltagit i arbetet med att genomföra intervjuerna som tog cirka en timme per huvudman. Intervjun bestod av kvantitativa och kvalitativa frågor och spelades in och dokumenterades därefter i ett enkätverktyg. Den intervjuguide som vi har använt i intervjuerna finns tillgänglig som separat bilaga.

Samråd med relevanta aktörer för att ta fram frågor

Inför framtagandet av frågeområden och frågor till intervjuerna togs hänsyn dels till tidigare genomförda studier, dels till samråd med relevanta aktörer. Syftet med samrådet var att tidigt i processen fånga upp respektive aktörs bilder av situationen inom komvux. Detta har sedan utgjort underlag dels för utformningen av intervjufrågor, dels för den enkät som ingår i kommande redovisning av regeringsuppdraget. De aktörer som ingick i samrådet är

- Branschorganisationen Vuxenutbildning i samverkan (Vis)
- Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)
- Lärarförbundet
- Lärarnas riksförbund
- Medlems- och arbetsgivarorganisationen Sveriges kommuner och regioner (SKR)
- Skolinspektionen
- Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM).

Verksamhetschefer, utbildningschefer och rektorer

De personer som intervjuades har utsetts till talesperson av utbildningschef eller motsvarande, vilka i huvudsak varit mottagare av det första mejlet från Skolverket. Bland de personer som intervjuats är det vanligast med titeln verksamhetschef men även utbildningschef eller liknande förekommer. I flera fall

var flera personer med vid intervjun och ofta handlade det om rektorer som också deltog. I flera fall hade verksamhetschef eller skolchef fått underlag från rektorer. Det förekom också i drygt tio fall att enbart rektorer intervjuades med hänvisning till att kunna få mer detaljerad information. I dessa fall hade information om att undersökningen riktar sig till huvudmannanivån getts. Några få andra exempel på personal inom komvux förekommer också i de intervjuer där flera personer medverkade.

Strategiskt urval

Vid urvalet av de 40 huvudmännen har hänsyn tagits till följande aspekter:

- **Geografisk spridning över landet.** Huvudmän från i huvudsak samtliga län bör förekomma
- **Storlek på kommun.** Det ska finnas en variation av små och stora kommuner
- **Elever i alla skolformsdelar.** Huvudmannen ska ha elever inom alla de verksamheter inom komvux som undersöks i studien
- **Egen regi kontra entreprenad.** Det bör finnas en variation när det gäller utbildning i egen regi och utbildning på entreprenad.

Metodologiska begränsningar

Även om det av mejlet till huvudmännen framgick att undersökningen riktade sig till såväl utbildning i egen regi som på entreprenad, framgick det under flera intervjuer att huvudmännen hade svårt att svara för utbildningen på entreprenad. Gällande några frågor fick respondenter avstå ifrån att svara för en skolformsdel eftersom den aktuella skolformsdelen enbart erbjuds på entreprenad och att man därför inte hade full insyn. Det kan också finnas naturliga förklaringar till att huvudmännen inte har information om utbildningen på entreprenad, som till exempel att den svarande köper sin utbildning hos en annan huvudman som har hand om avtal och uppföljning. En annan anledning kan vara att huvudmännens platsbesök hos externa anordnare inte kunnat genomföras under pandemin. Flera uppger dock att man har ersatt sådana platsbesök med digitala möten. En inte obetydlig del av utbildningen bedrivs på entreprenad och det är därför viktigt att dessa utbildningar lyfts fram. Det finns dessutom en möjlighet att utbildning hos externa aktörer möter specifika utmaningar under pandemin som inte kommer fram i denna studie.

Vidare bör understrykas att undersökningens frågor mer eller mindre bygger på huvudmännens egna bedömningar av den egna verksamheten. Att det är huvudmännens egna bedömningar kan ha särskilt stor påverkan i vissa fall. Detta gäller till exempel frågan om hur huvudmännen bedömer att distansutbildningen har fungerat, om huvudmännen kan bereda platser och hur möjligheten att ge elever stöd har påverkats. Det finns en möjlighet att elever och personal har andra uppfattningar vad gäller dessa frågor. Senare undersökningar skulle också kunna fånga upp kvalitetsbrister som inte nödvändigtvis framkommer i huvudmännens egna bedömningar under den tid som distansutbildningen pågår. Skolverket har

ställt liknande frågor inom några områden i den öppna webbenkät till personal i skolan som genomfördes under våren 2021 och där resultatet visar på mer varierande svar.

Bilaga 2 Statistik om våren 2020 i komvux

I denna bilaga redovisar Skolverket registerbaserad uppföljning av den kommunala vuxenutbildningen (komvux) under våren 2020. I mitten av mars 2020 övergick komvux till distansutbildning med anledning av åtgärderna för att bekämpa smittspridning. Syftet med denna redovisning är att belysa bland annat hur studiestarter, studieresultat och avbrott förändrades under första halvåret 2020 jämfört med tidigare motsvarande perioder. Sammanställningen bygger på deskriptiv statistik vilket innebär att det inte är möjligt att fastställa om identifierade förändringar är en direkt (kausal) effekt av pandemin. I texten används begreppen vår och höst synonymt med första och andra kalenderhalvåret.

Sammanfattning statistik gällande våren 2020

- Jämfört med föregående vår var elevantalet i komvux i stort sett oförändrat och ökade endast med 0,6 procent. Andelen elever som läste på gymnasial nivå ökade samtidigt som andelen elever i sfi minskade. Denna förändring var dock en fortsättning på en tidigare trend.
- Andelen kurser som fortsätter in på hösten har ökat våren 2020 i samtliga skolformsdelar jämfört med våren 2019. Det är dock en marginell skillnad med undantag för studieväg 1 och studieväg 2 i sfi där andelen som fortsatte ökade med 6 procentenheter, vilket tyder på att elevernas genomsnittliga studietid har förlängts.
- På grundläggande och gymnasial nivå förändrades kursstarternas fördelning över våren i ganska liten utsträckning jämfört med våren 2019. Det skedde dock en mindre förskjutning med färre kursstarter i april och något fler i juni.
- Kursstarternas fördelning över våren i sfi förefaller ha förändrats något mer än för de andra skolformsdelarna. En lägre andel av kursstarterna skedde efter mars jämfört med våren 2019.
- Inom grundläggande och gymnasial nivå har andelen avbrott under våren 2020 minskat.
- Inom sfi visar statistiken att avbrotten har ökat något under våren 2020 jämfört med motsvarande perioder tidigare år.
- Betygsfördelningen inom de olika delarna av komvux förändrades inte tydligt mellan våren 2019 och 2020. Det finns alltså inga indikationer i den deskriptiva statistiken på att pandemin skulle ha haft någon större inverkan på betygen under våren.

Om den kommunala vuxenutbildningen

Kommunal vuxenutbildning (komvux) ska stödja och stimulera vuxna i sitt lärande. Vuxna ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i

syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling. Utbildningen ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning, och den ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet. Utgångspunkten för utbildningen av en enskild elev ska vara elevens behov och förutsättningar. Komvux anordnas i form av kurser på grundläggande nivå, på gymnasial nivå samt i svenska för invandrare (sfi).²⁸ Inom komvux på grundläggande nivå finns det nationella kurser och delkurser samt orienteringskurser. Inom komvux på gymnasial nivå finns det nationella kurser, orienteringskurser, individuella kurser och gymnasiearbete.²⁹ En annan del är komvux som särskild utbildning, som riktar sig till vuxna personer med utvecklingsstörning eller förvärvat hjärnskada. Utbildningen omfattar utbildning på grundläggande och gymnasial nivå. På grundläggande nivå motsvarar utbildningen den som ges i grundsärskolan inklusive träningsskolan. På gymnasial nivå motsvarar utbildningen den som ges i gymnasiesärskolans nationella program. På grund av att statistik enbart samlas in under hösten från komvux som särskild utbildning innehåller denna text ingen statistikuppföljning om denna skolformsdel.

Om statistiken

I denna bilaga presenteras statistik om elever, kurser och kursdeltagare samt studieresultat för komvux. Redovisningen fokuserar på studier och studieresultat bland de individer som var registrerade i komvux under våren 2020. Statistiken jämförs med motsvarande uppgifter för våren under de tre föregående åren. Redovisningen innefattar därmed alla individer som var registrerade inom komvux på grundläggande nivå, gymnasial nivå samt komvux som sfi under våren 2017, 2018, 2019 och 2020.

En skillnad mot statistikredovisningar som Skolverket regelbundet publicerar är att vi här enbart presenterar data om våren, det vill säga januari till juli. Den officiella statistiken om komvux är i regel baserad på data från hela året. Men när denna uppföljning genomförs är data från hösten 2020 ännu inte färdigställd. Statistik om skolformsdelen komvux som särskild utbildning finns inte med i denna redovisning eftersom delskolformens statistik endast samlas in under hösten.

I statistiken särskiljs uppgifter om elever och kursdeltagare. En elev är en unik individ som har studerat en eller flera kurser under året. Eleven räknas som kursdeltagare på varje kurs eller delkurs där han eller hon har deltagit och därför är antalet kursdeltagare högre än antalet elever.

En elev som studerar inom sfi och samtidigt studerar på grundläggande eller gymnasial nivå räknas som en elev inom båda kategorierna. Det totala antalet elever i komvux är därmed lägre än summan av antalet elever inom komvux på grundläggande och gymnasial nivå respektive i sfi.

---

²⁸ 20 kap. 2 och 3 §§ skollagen (2010:800).

²⁹ 2 kap. 3 § förordning (2011:1108) om vuxenutbildning.

Skolverket redovisar studieresultat inom komvux på flera olika sätt. För både grundläggande och gymnasial nivå samt sfi redovisas uppgifter om betygsfördelningen samt andelen kursdeltagare som under perioden har avbrutit sina kurser.

Övergången till distansundervisning i samband med regeringens beslut

En betydande del av komvux bedrevs redan innan covid-19-pandemin i huvudsak på distans. I mars 2020 fattade regeringen beslut om distansundervisning för hela komvux men det kravet togs bort i mitten på juni. Detta har alltså inneburit att många av de kurser där undervisning har bedrivits på plats delvis har fått förläggas på distans under andra halvan av våren. Skolverkets intervjubaserade studier³⁰ under 2020 har indikerat att distansutbildningen har fortsatt i en högre omfattning än tidigare även efter att kravet upphört.

I den regelbundna registeruppföljningen av komvux samlas uppgifter om kursens förläggning in. Om kursen i huvudsak är förlagd på distans så syns detta i de uppgifter som Skolverket samlar in. På grund av omständigheterna kring pandemin och den plötsliga förändringen så speglar sannolikt inte kommunernas uppgifter om förläggning den omställning som skedde. Många kurser var redan startade och registrerade i kommunernas administrativa system när rekommendationerna om att övergå till distansutbildning på heltid kom. Andelen kurser rapporterade som i huvudsak distansförlagda i grundläggande och gymnasial komvux var enbart 2 procentenheter högre än motsvarande andel under våren 2019. En bidragande förklaring till detta är att undervisning på plats ändå kunnat ske under en betydande del av våren. Drygt hälften av alla kursstarterna skedde i januari och februari. Därför vet vi att många elever har inlett sina kurser med undervisning såsom den var planerad. Med stor sannolikhet beror den låga andelen kurser som rapporteras som distansförlagda på att kommuner inte ändrat uppgifter om kursens förläggning som redan var registrerad i deras administrativa system. Detta innebär att data som Skolverket har om kursernas förläggning under våren 2020 troligen speglar den planerade förläggningen snarare än den faktiska förläggningen av kurserna när kravet på distansundervisning tillkom.

Inflödet av elever och kursdeltagare våren 2020

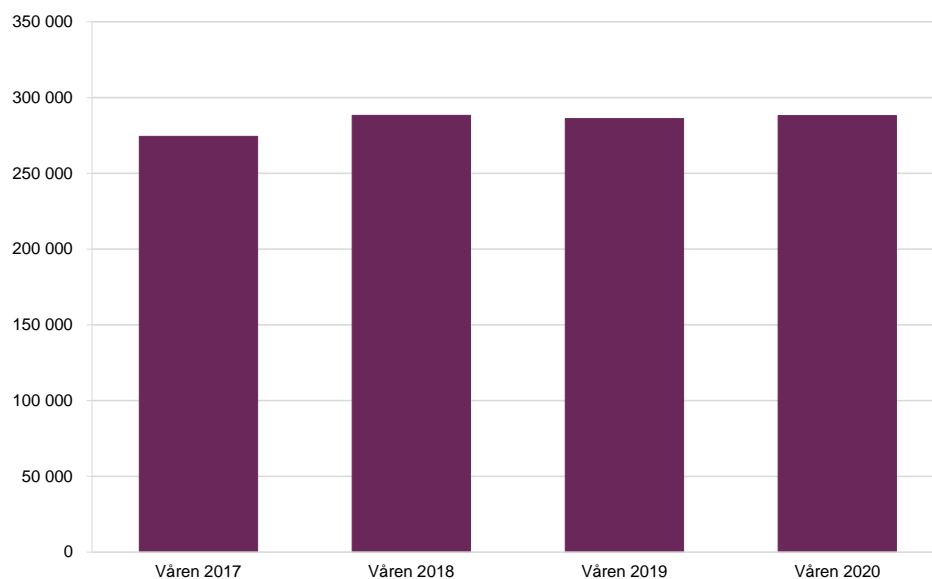
I diagram 9 redovisas elevantalets utveckling 2017–2020 för våren respektive år. I diagram 1 ingår samtliga elever i komvux som sfi samt komvux på grundläggande och gymnasial nivå. I diagram 10 presenteras uppgifterna uppdelat på respektive del av komvux.

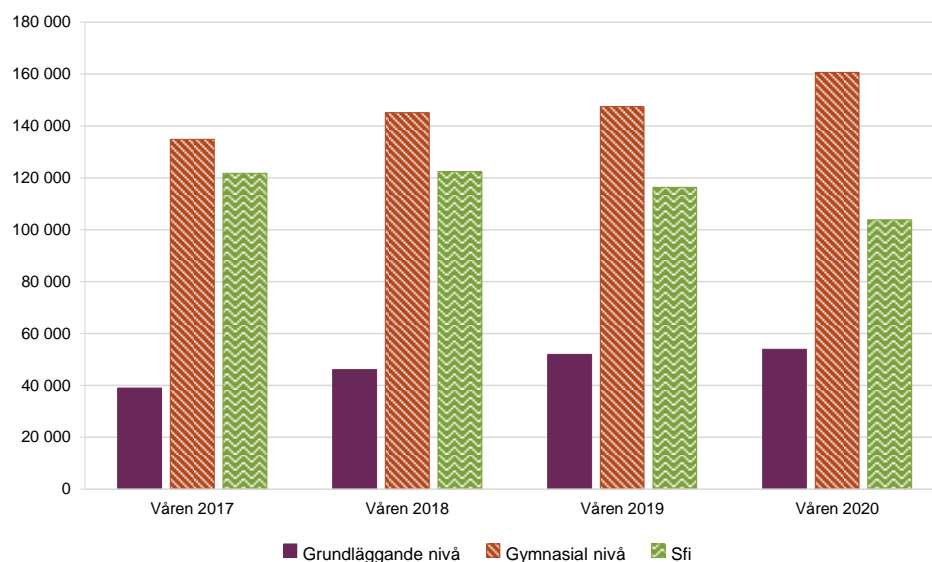
³⁰ Skolverket (2020) *Coronapandemins påverkan på vuxenutbildningen*, Dnr 2020:854 och Skolverket (2020) *Lägesbild av situationen i komvux med anledning av covid-19-pandemin*, Dnr: 2020:1398

Diagram 9. Antal elever totalt i komvux (exklusive komvux som särskild utbildning).

Diagram 10. Antal elever i respektive skolformsdel.

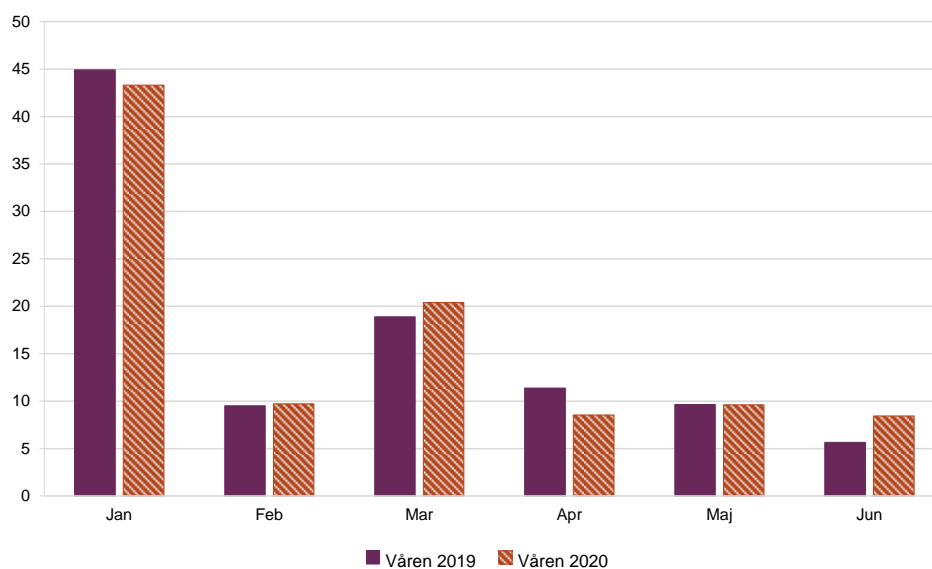

I diagram 10 illustreras att gymnasial nivå ökar i elevantal medan sfi minskar i ungefär samma omfattning. Detta är dock en utveckling som började innan pandemin. För att mer detaljerat försöka ta reda på hur pandemin påverkat elevers kursstarter inom delskolformerna studeras i nästa avsnitt fördelningen av kursstarter över våren. Totalt sett var elevantalet i komvux i princip oförändrat våren 2020 jämfört med våren 2019. Ökningen var endast 0,6 procent. Med största sannolikhet syns inte särskilt mycket av pandemins effekter på elevantalet i komvux i elevantalet för våren 2020. Detta eftersom de flesta kursstarter sker tidigt under våren. Ökningar i efterfrågan på komvux till följd av pandemins arbetsmarknadseffekter är förväntade men dessa effekter förväntas synas först i statistiken om hösten 2020.

Kursstarter

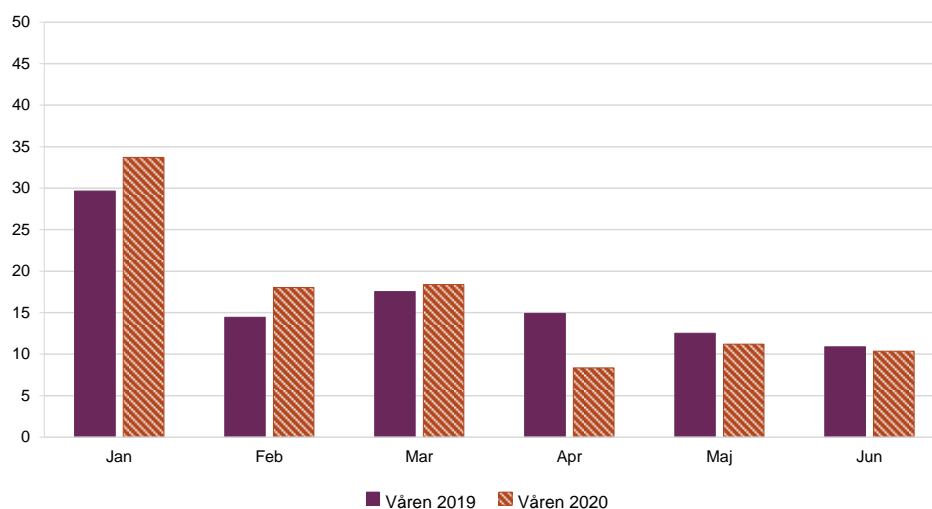
I diagram 11 och 12 nedan jämförs fördelningen av kursstarterna i olika skolformsdelar inom komvux. Jämförelsen visar att fördelningen av kursstarterna över våren skiljer sig något mellan 2019 och 2020. Diagram 11 visar grundläggande och gymnasial nivå medan diagram 12 visar sfi. På grundläggande och gymnasial nivå är det svårt att dra några säkra slutsatser om hur pandemin påverkat inflödet. Kursstarternas fördelning över året var likartad under våren 2019 och våren 2020. En eventuell följd av pandemin och övergången till distansstudier är att en lägre andel av kursstarterna skedde under april och fler under juni. Skillnaden är dock inte särskilt stor och utgörs endast av några procentenheter.

Diagram 11. Fördelning av kursstarterna över våren. Jämförelse mellan 2019 och 2020. Komvux på grundläggande och gymnasial nivå.

Inom sfi (diagram 12) syns en något tydligare skillnad mellan åren, där en tydligt lägre andel kursstarter skedde under april-juni.

Diagram 12. Fördelning av kursstarterna över våren. Jämförelse mellan 2019 och 2020. Komvux som sfi.

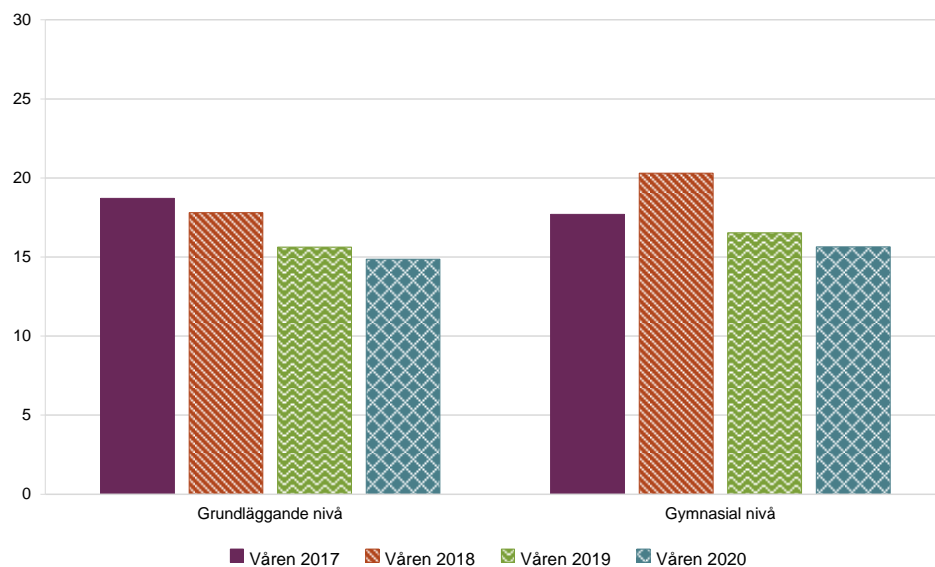

Skillnaden i sfi tyder på att antalet kursstarter har förändrats i högre utsträckning än inom komvux på gymnasial eller grundläggande nivå. Även i sfi ökade dock antalet kursstarter i slutet av våren 2020, och under juni månad var andelen kursstarter nästan lika stor som i juni 2019. Fördelningen av kursstarter över året kan dock även ha andra förklaringar då inflödet till sfi varierar mycket till följd av tidigare förändringar i migrationen några år bakåt i tiden.

Avbrott och studieresultat

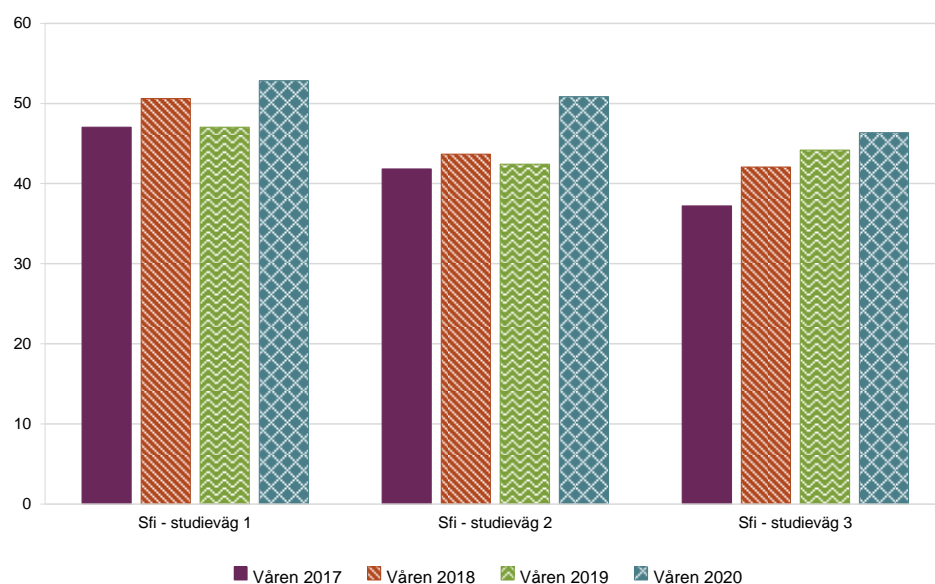
I nedanstående avsnitt redogörs för studieresultat i form av betyg samt förekomsten av avbrott under våren 2020. Eftersom vi bara kan redovisa vårens uppgifter så bygger betygsstatistiken enbart på kurser som avslutats under våren. Uppgifterna jämförs med föregående perioders uppgifter. I diagram 13 presenteras andelen kursdeltagare med avbrott uppdelat på gymnasial och grundläggande nivå.

Diagram 13. Andel avbrott bland samtliga kursdeltagare (exklusive kursdeltagare som fortsätter till nästa halvår). Komvux på grundläggande och gymnasial nivå.

Inom grundläggande och gymnasial komvux har andelen avbrott under våren minskat snarare än ökat. Det finns tecken på att detta är en trend och det är svårt att utifrån denna statistik säga vilken effekt som pandemin har haft på andelen avbrott. Det vi kan se är dock att trenden med nedgående andel avbrott inte vände under våren 2020. I diagram 14 presenteras motsvarande uppgifter för kursdeltagare i sfi, uppdelat efter studieväg.

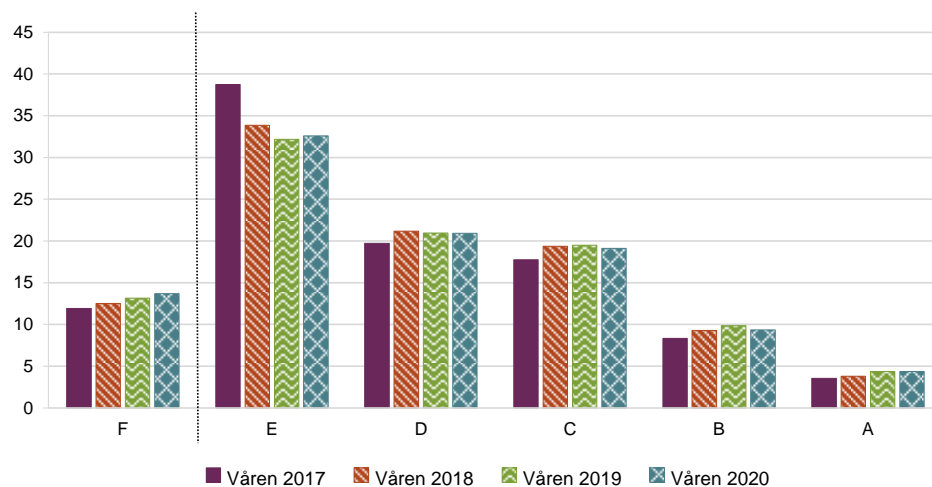
Diagram 14. Andel avbrott av samtliga kursdeltagare (exklusive kursdeltagare som fortsätter till nästa halvår). Komvux som sfi.

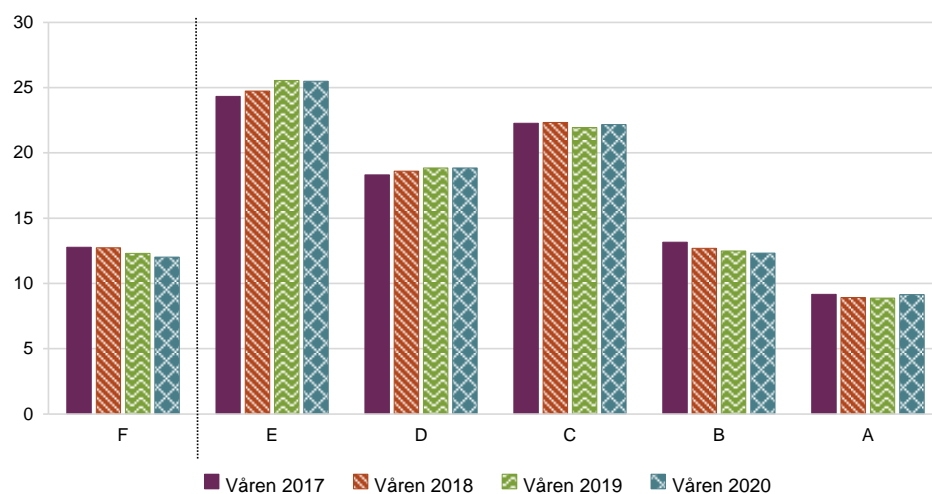
I statistiken framgår att avbrotten har ökat något i sfi under våren 2020 jämfört med motsvarande perioder tidigare år.

I diagram 15–19 nedan presenteras betygsfördelningen för grundläggande och gymnasial nivå samt studieväg 1–3 inom sfi.

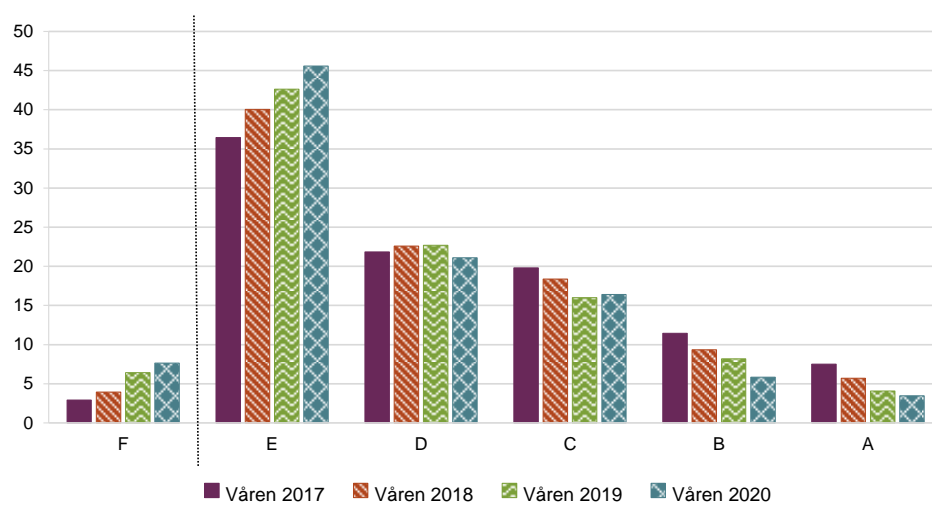
Diagram 15. Betygsfördelning i kurser som avslutats under våren respektive år. Komvux på grundläggande nivå.

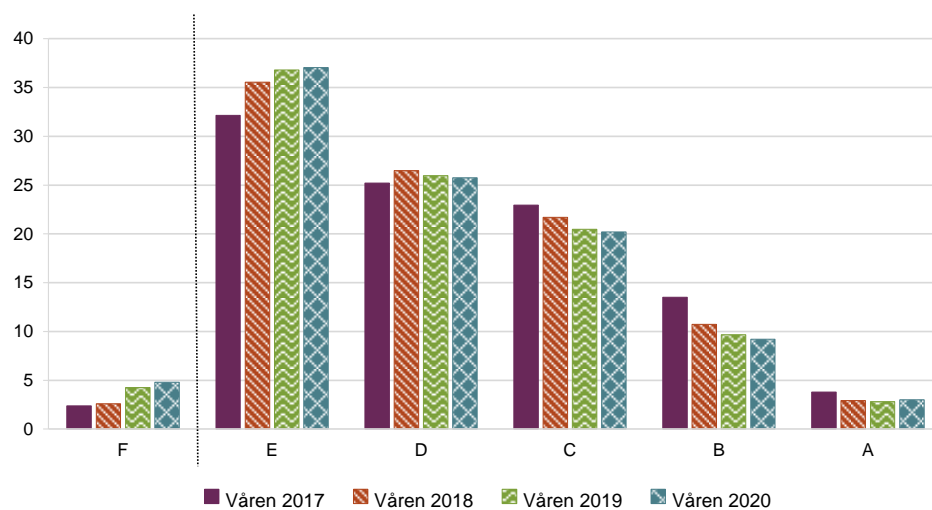
Diagram 16. Betygsfördelning i kurser som avslutats under våren respektive år. Komvux på gymnasial nivå.

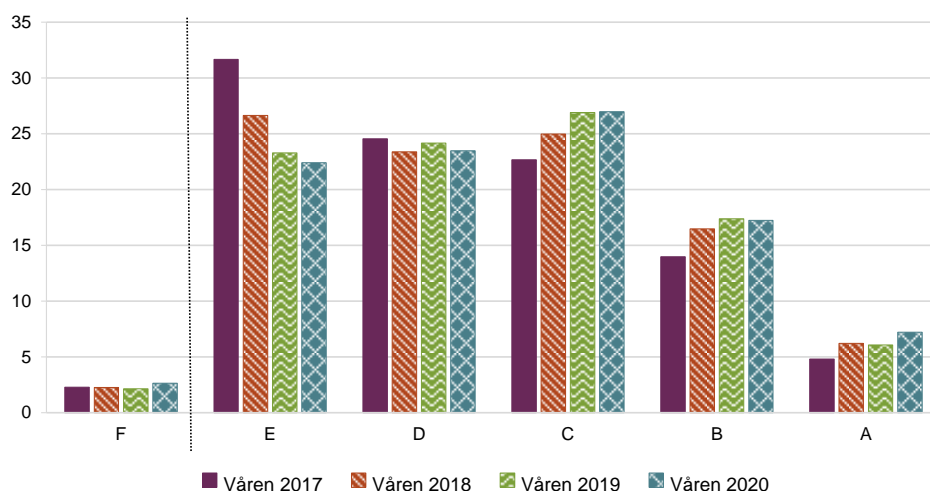
Diagram 17. Betygsfördelning i kurser som avslutats under våren respektive år. Sfi, studieväg 1.

Diagram 18. Betygsfördelning i kurser som avslutats under våren respektive år. Sfi, studieväg 2.

Diagram 19. Betygsfördelning i kurser som avslutats under våren respektive år. Sfi, studieväg 3.

Sammanfattningsvis har betygen inom olika delar av komvux inte förändrats tydligt mellan våren 2019 och 2020. Det finns alltså inga indikationer i den deskriptiva statistiken på att pandemin skulle ha medfört stora effekter på studieresultaten under våren 2020. Inom gymnasial och grundläggande nivå är betygsfördelningen i princip oförändrad mellan våren 2017 och våren 2020. Inom studieväg 1 i sfi finns det en liten negativ förskjutning i betygsfördelningen mellan 2019 och 2020 men den ligger i linje med utvecklingen även tidigare år. Jämförelsen ger alltså ingen tydlig indikation på att minskningen är en effekt av pandemin. Effekterna av pandemin kan enbart ha uppkommit mot slutet av våren eftersom rekommendationerna om distansundervisning kom mitt under första halvåret. Majoriteten av kursavsluten sker i slutet av första halvåret. Därför påverkas inte heller resultaten av jämförelsen om statistiken avgränsas till enbart kursavslut som skett i slutet av våren.

Det ska tilläggas att pandemin naturligtvis kan ha haft effekter på betygsfördelningen som inte syns genom att deskriptivt jämföra med tidigare år. Avsaknaden av tydligare förändringar talar dock för att sådana eventuella effekter inte har varit stora. Att betygsfördelningen inte påverkats betyder naturligtvis inte att det inte kan finnas olika sorters effekter på elevernas lärande eller på olika aspekter av utbildningens kvalitet. Den slutsatsen kan man inte dra utifrån enbart genom att jämföra betygsfördelningen.

Kursernas längd och förekomsten av förlängd kurstid

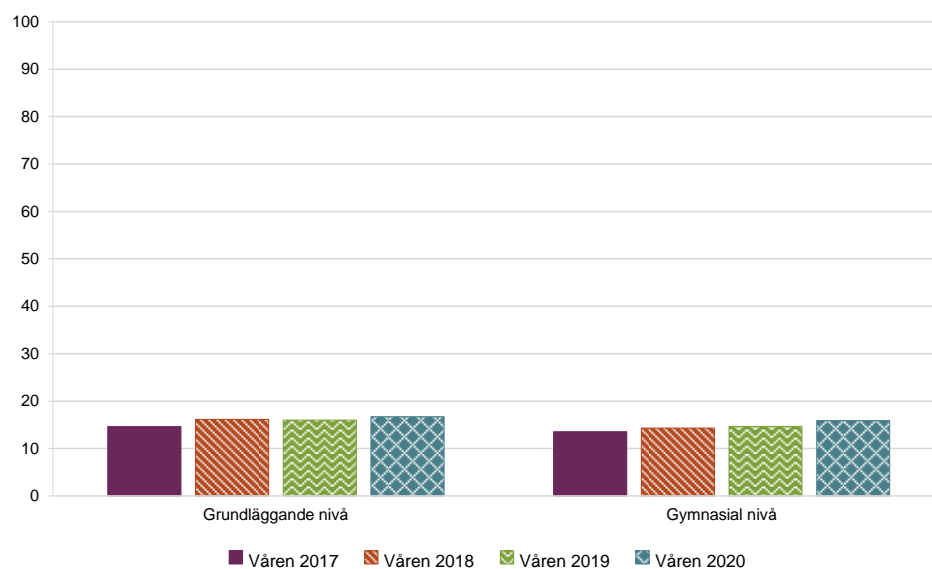
En effekt på elevers studier som uppmärksammats i Skolverkets intervjuuppföljningar är att praktiska moment skjutits fram och i vissa fall ska kurser också ha behövt förlängas, exempelvis på grund av sjukdomsfall.

Registerstatistiken ger inte svar på om en viss elev fått en längre kurstid än planerat eftersom vi inte känner till den planerade tiden. Men vi kan jämföra kurstiden med tidigare motsvarande perioder. Med en sådan jämförelse visar det

sig dock att kurserna som påbörjats och avslutats under våren pågick under i genomsnitt lika många månader under våren 2020 som under våren 2019.³¹ Det är dock en något högre andel som fortsätter sina kurser in på hösten.

I diagram 20 visas andelen kursdeltagare vars studier i kursen fortsätter under hösten 2020.

Diagram 20. Andelen kursdeltagare med start under våren vars kurser fortsätter in på andra halvåret (juli-december). Komvux på grundläggande och gymnasial nivå.

Det är förhållandevis vanligt att kurser pågår under både höst och vår men vi ser alltså en liten ökning under 2020. Skillnaden utgörs bara av en ökning med 1 procentenhet från 16 till 17 procent i kurser på grundläggande nivå och från 15 till 16 procent i kurser på gymnasial nivå. Det är alltså en förhållandevis liten förändring.

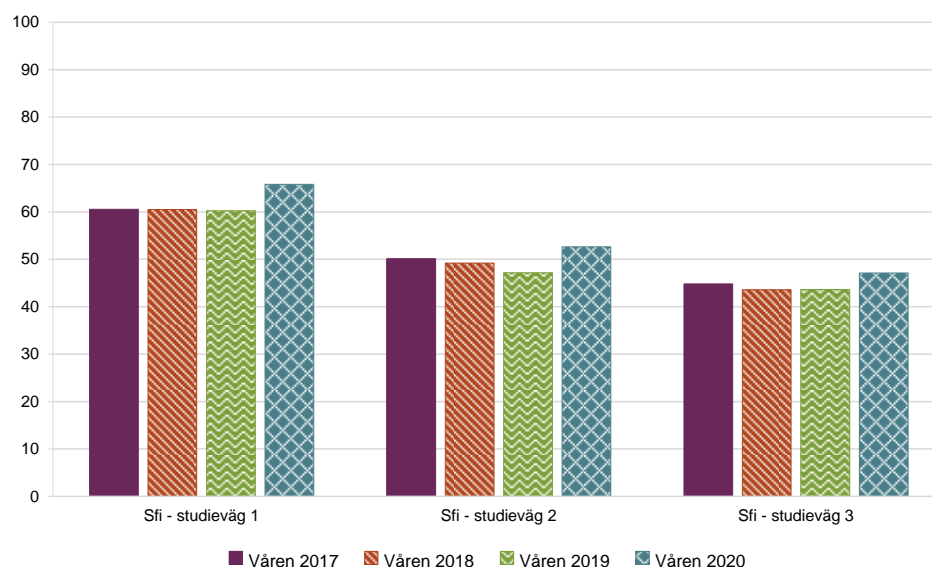
I diagram 21 presenteras motsvarande uppgift för de olika studievägarna i sfi. Här syns en förhållandevis tydlig ökning av kursdeltagare inom studieväg 1 och 2 vars studier skulle fortsätta under hösten. Detta resultat ligger i linje med uppgifter från huvudmännen som deltagit i Skolverkets snabbstudier under 2020.³²

³¹ 2,52 månader i genomsnitt jämfört med 2,50 föregående vår för kurser på grundläggande eller gymnasial nivå vilket var en mindre skillnad än variationen mellan motsvarande tidsperiod åren 2017–2019.

³² Skolverket (2020) *Coronapandemins påverkan på vuxenutbildningen*, Dnr 2020:854 och Skolverket (2020) *Lägesbild av situationen i komvux med anledning av covid-19-pandemin*, Dnr: 2020:1398.

Diagram 21. Andelen kursdeltagare med start under våren vars kurser fortsätter in på andra halvåret (juli-december). Komvux som sfi.

Sammanfattningsvis ser vi alltså tecken på att fler kurser förlängts genom att fler kursdeltagare fortsätter sina studier in på hösten. Det är dock en mycket liten skillnad som vi ser med undantag för studieväg 1 och studieväg 2 inom sfi.

Elevernas bakgrund

Slutligen har vi inför denna redovisning även jämfört elevgruppens sammansättning med tidigare motsvarande perioder. Inom grundläggande och gymnasial komvux är elevgruppens sammansättning våren 2020 mycket lik elevgruppen under 2019. Skillnader i könsfördelningen, genomsnittsålder, fördelningen mellan svenskfödda och utlandsfödda samt tidigare utbildningsbakgrund är mycket små mellan våren 2020 och våren 2019. Även inom sfi är könsfördelning och genomsnittsålder relativt lik.³³ Det är inte oväntat att vi inte ser någon större skillnad i elevgruppens sammansättning under våren 2020. Eventuella effekter på olika befolkningsgruppers efterfrågan på vuxenutbildning till följd av pandemin kan rimligtvis inte förväntas vara synliga i statistiken redan under våren 2020. Denna period innehöll enbart de första månaderna av arbetsmarknadseffekter av restriktioner i arbetslivet samt för elever och anordnare av utbildning.

³³ Andelen kvinnor ökade i sfi med ungefär 2 procentenheter vilket är en fortsättning av en trend som pågått sedan tidigare år.

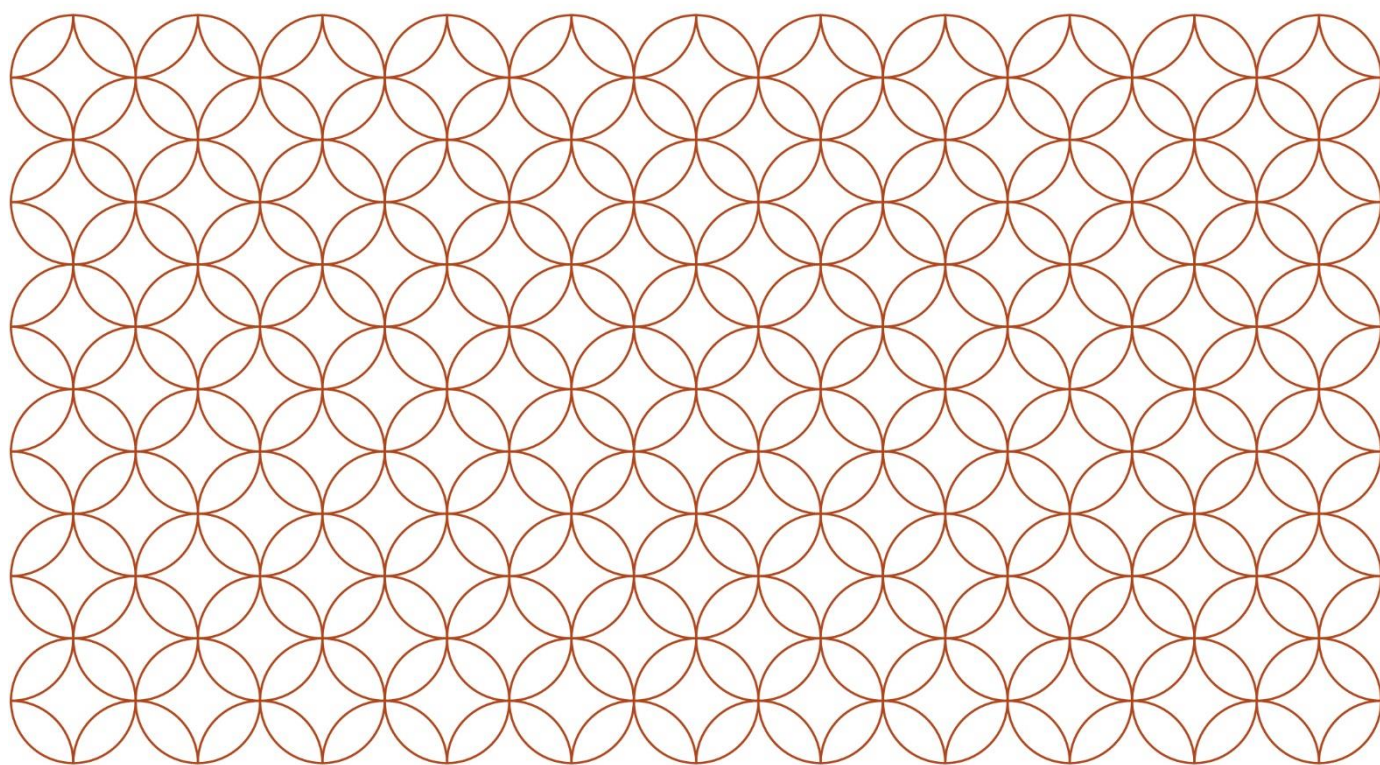
Referenser

Skolinspektionen (2021). *Fjärr-och distansundervisning vid kommunal vuxenutbildning. Iakttagelser baserade på intervjuer med rektorer och elever från 54 verksamheter under covid-19-pandemin.*

Skolverket (2020). *Coronapandemins påverkan på vuxenutbildningen.*

Skolverket (2020). *Lägesbild av situationen i komvux med anledning av covid-19-pandemin.*

Skolverket (2020). *PM – Distansundervisning i den kommunala vuxenutbildningen 2019.*

Skolverket

www.skolverket.se